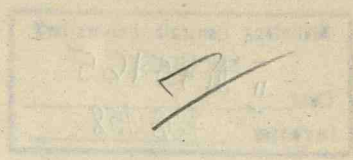

IOAN ADAM

VORBE ≡≡≡

de

≡≡≡ CLACĂ

TIPOGRAFIA * * * * *
«NEAMUL ROMĂNESCU»
* VĂLENIÎ-DE-MUNTE
* * * * * 1910 *

1961

Biblioteca Centrală Universitară

II 275165

Cota _____

Inventar 726 158

VORBE

de

CLACĂ

P.V.A. 15/61

1961

ALBINOVA-MUNICIPIUL

ALBINOVA-MUNICIPIUL

ALBINOVA-MUNICIPIUL

*Jean Adam a'a marit 1878
Membre 1878 in ...
Mort le 1878 in ...*

Tatăl și feciorul...

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Ioan Adam s'a născut la 29.
Noembrie 1875 în Vaslui. —
Mort la 19.11. — în Iași. —

...Istoria și Istoria

TATĂL ȘI FECIORUL...

Toamna se lungia goală, cu vreme caldă și cu ploți cernute prin ceață.

Lumea, bucuroasă că și-a putut face munca, aștepta iarna cu încredere, căci erau toate semnele că va urma un an bun.

Boierul cel bun sta în cerdacul casei și-și sorbia liniștit cafeaua, privind la aburii mănoși ce se ridicau din vale, ca o răsuflare de mulțămire a pământului tihnit.

Sămănăturile de toamnă erau o minune de frumoase, și mai ales grâul: începuse a face chiar coamă în adierea vântului de costișă.

În vremea asta s'apropie, în goana calului, feciorul cel mare al boierului, care vedea de treburile moșiei, de când tatăl său, îmbătrinit și obosit, îi lăsase toate grijile în seamă.

Tinărul, voinic și înviorat, descălecă sprinten și, dînd calul unui argat, se urcă surizînd la tatăl său în cerdac. Bătrînul îl vede în toane bune și atunci îl întrebă iscoditor :

— De ce-ți suride musteața băiete? Nu-î fi găsit vre-o comoară în drum...

— Ba încă ce comoară!..

— Cît de mare?

— Cît ține lanul nostru de griu, tot e numai o comoară... Să ni pregătim numai pungile, că la anul ne vede Dumnezeu.

— De ce lan de griu vorbești tu?

— Sămănătura noastră de griu...

Bătrînul atunci își ascunde în barbă un zîmbet amar și clatină neîncrezător din cap:

— Lanul care te-a încîntat atîta pe tine e un lan de iarbă, nu de griu..

— Cum asta?

— Toamna se numără bobocii..

— Tată, griul nostru e...

— Ssss... nu vorbi acum, așteaptă... Cît n'am așteptat eu în viață și se poate întîmpla să mai văd încă ce n'am văzut până acum... D'apoi tu, care abia ieși în lume!...

Bine tată, om vedea noi cine a văzut mai bine.

Băiatul, înfrînt în credințele lui, s'a îndepărtat după alte nevoi, convins că bătrînii sînt îndărătnici și cobitorî, așa că nu mai pot vedea decît în rău lucrurile.

În locul iernii cu zăpadă și vifornițe, se lăsă așa, prin postul Crăciunului, niște geruri de ceaia iuți și seci, care aū apucat pămîntul desgolit și plin de apă.

Iarna aceia a fost un adevărat blestem pentru oameni. Până în desprimăvarat a ținut-o numai într'un îngheț și desgheț.

Aici se făcea frumos, de ținea cîteva zile cald, aici îngheța pămîntul de să scaperî în el.

Griul cel răsărit și crescut din toamnă așa de frumos a ajuns în primăvară de părea opărit de leșie.

Toate lanurile cele verzi, care se încomau în suflarea vântului și făceau unde nesfârșite, acum se arătau veștejite, alburoase, supt lipitura sămănăturilor topite.

Boierul cel bătrîn se întâlnește la o răscruce de hotare cu feciorul său, care venia călare de pe moșie, îmbufnat și amărit, de să nu-î mai gicești vrista. Cum îl vede de departe, oprește trăsura și-l așteaptă să se apropie. Nicî n'a apucat cela să descalece, că tatăl său îl întîmpină cu vorba.

— Ei, ce-ți fac lanurile tale de griu ?

— Ai avut dreptate, tată, — dar mare-î pedeapsa lui Dumnezeu, prea ne-a lovit...

— Mare, mică, așa a fost să fie... Vorba e : am avut dreptate că lanul cel care te amăgise că-î de griu era numai de iarbă atunci ?

— Așa a fost, cum ai spus.

— Îl vezi cum s'a topit ?

— Parcă nicî n'a fost sămănat.

— Să ții minte atunci de la mine : Norocul e ca și calul cel sălbatec, numai după ce-l încaleci, zici c'ai scăpat de nevoie... Dacă-l apuci numai de coadă, degeaba, nu ești călăreț...

În al doilea an aū scăpat foarte bine sămănăturile de iarnă. Griul, mai ales, crescuse de parcă fusese plouat cu lapte, buiecia nu alta. Boierul cel bătrîn sta tot în cerdacul caselor lui vechi, unde-și bea cafeaua și privia nepăsător și liniștit la holdele din vale și de pe costișe.

Pe linia dintre două tarlale de griu, de d'innainte, se vede venind un călăreț, căruia nu i se vedea decît pălăria din salturile calului, așa erau holdele de înnalte și înfrățite. Bătrînul a înțeles că acela trebuie să fie fecioru-său și-l aștepta împăcat și rece.

Băiatul boierului s'a arătat apoi la luminiș, cu flori de mac la pălărie, aducînd în mînă, de călare, un smoc de fire de grîu smulse, care se tira cu rădăcinile pe pămînt și cu spicele îi întrecea capul.

— Ei, tată, îți place grîul nostru?

— Noi n'avem grîu, băiete.

— Dar ce sînt toate tarlalele astea?

— Aha! Tarlale zici? Valuri de paie, ca toate paiele...

— Ba eă văd că-i grîu, ia uite...

Și băiatul, ca să facă în ciudă lui tată-său, apucă mucul spicelor de la smocul adus și-l freacă în palme cu mulțămire și biruință.

— Și încă grîu arnăut...

Feciorul boierului a trecut atunci în curte, vînturînd de călare grîul în palme, pe cînd bătrînul, din cerdac, îl petrece cu ochii, clătînînd din cap și ascunzîndu-și în barbă lumina surîsului stăpînit.

Cînd s'a vîrit și secerea în grîul cel deochiat de frumos, boierul cel tînăr înfloria și îmbobocia de bucurie și triumf.

— Are să rămîie pe a mea, tată...

— Să dea Dumnezeu, măi băiete, că și eă tot pentru asta mă rog Celui de sus.. Dar până acum tot numai paie avem pe cîmp.

Cum s'a schimbat vremea, cum s'aău întors lucrurile, că numai se pune pe ploă și plouă, zi și noapte, ca la potop. În primele zile nu s'a îngrijit nimeni, căci ploaia măi ajută la bob pentru bucatele măi tîrziu; dar vezi că ploaia odată pornită nu se măi opria decît doar ca s'o înceapă din nou, după odihnă. De la un timp grîul a început a cădea și a se pătuli, de parcă era un jaf și o tăvăleală pe lanuri. Ploaia

a bătut înnainte pe podina aceasta, de-a făcut-o una cu pământul, încît aũ ajuns într'un timp toate lanurile de păreaũ niște mindire scărmănate la soare. După ce s'a limpezit vremea, oamenii viraũ secerea în paiele căzute de grîu ca în niște maldări prăfuiți, așa se ridica în sus colbul de mucegaiũ din paiele putrezite pe pământ.

Bătrînul și feciorul s'aũ privit numai lung și aũ dat amîndoi triști din cap, îndepărtîndu-se unul într'o parte și altul în alta, fără să-și mai zică vre-o vorbă.

În al treilea an aũ ajuns să strîngă grîul în șire și să înceapă treieratul. Băiatul boierului, vîzînd pe bătrîn ducîndu-se la arie, s'a luat și el pe urma lui și s'a apropiat acolo, timid, de tată-său. Acum nu mai îndrăznia să se laude ca mai înnainte, căci luase destule pilde despre nestatornicia lucrurilor din lume. Totuși, vîzînd șirele întesate și grîul curgînd de la batoză ca un izvor gros de aur, nu poate să se oprească și să întrebă pe tată-su :

— Nici acuma n'avem grîu, tată ?

— Nici...

— Dar se sînt toate grămezile acestea ?

— Cenușă...

— Cum asta ?

— O scînteie numai, ajunge, saũ ciuda unui golan nedreptățit, și tot ce vezi aici se face numai vrafuri de cenușă.

— Cînd avem să putem spune atunci că avem grîu ?

— Las' c'am să-ți arăt eũ, așteaptă... Totul aici e să ai răbdare, să nu te pripești la nimica ; agricultorul trebuie să știe s'aștepte.

E drept că, după ce s'a terminat cu treieratul, a venit la boierul nostru un negustor mare, care a cumpărat și-a plătit marfa. După ce s'au pornit cărările încărcate cu saci, duse din urmă de negustor, boierul și-a chemat băiatul sus și, deschizînd casa de fier, i-a arătat movila de aur și hîrtili...

— Vezi? Anul acesta am făcut griu: uite griul nostru! Acum putem să ne bucurăm..., și numai cînd ajungem să-l închidem aici, în casa de bani, numai atunci putem zice c'am făcut griu....

Toată suflarea...

— Apoi, părinte, nu mai intră înăuntru înăuntru și pe
 noi, Țiganul, ca și pe Hontul?
 — Ce are de-a face: toți sînt de-o potrivă înaintea
 lui Dumnezeu... Nu sînt în ce război la carte? — Părinte
 să-l dăruie să-l dăruie pe Dumnezeu...
 Țiganul, simțind deschise ochii mai mult și un
 tot mai răsunet de lașul foilor, intră înăuntru înăuntru
 : șoptit
 TOATĂ SUFLAREA... —
 : șoptit

Într'un sat trăia un Țigan fierar. El nu știa să facă altă treabă, decît să bată cu ciocanul și să tragă la foî. Aceasta îi era și ogorul și turma lui, din care se hrănea cu toată casa.

Până la bătrîneță el numai muncise, fără să știe de alte griji pămîntești.

Într'o zi, cum trăgea el la foî, în dogoarea cărbunilor aprinși, trece pe acolo preotul satului.

— Ce mai faci, măi Vasile?

— Treabă, părinte...

— Bine faci tu că muncești, dar omul se mai gîndește și la suflet, nu numai la nevoile trupului, că, după viață, mai vine și moarte...

— Așa-î, părinte, păcatele noastre...

Și Țiganul, pătruns de vorbele popei, se uita mai aprins, strălucindu-î ochii setoși în lumina focului suflat de foî.

— Trebuie să te mai gîrijești și tu, că, uite, ești bătrîn și tu n'ai făcut încă nimica din ce scrie acolo la carte.

— N'am făcut, părinte, așa-î...

— Te strînge Dumnezeu într'o zi, cînd nici nu te gîndești, și atunci cum îți dai tu seama sus?...

— Apoi, părinte, ne mai întreabă Dumnezeu și pe noi, Țigani!, ca și pe Romîni?

— Ce are de-a face: toți sînt de-o potrivă înaintea lui Dumnezeu... Nu știi tu ce zice la carte? — «Toată suflarea să laude pe Domnul»...

Țiganul, uimit, deschide ochii mai mîri și, cum el tot mai trăgea de lanțul foilor, întreabă nedumerit pe popă:

— Toată suflarea?... Da' foile mele, părinte, să-l laude?...

Lupul și scroafa.

LUPUL ȘI SCROAFA.

Un lup, flămînd, nemerește într'un cotet, la o scroafă slabă de tot. Cum o vede trîntită acolo în paie, se și răpede s'o înșface; dar scroafa îi rîde cu ritul în nas:

— Ce vrei să faci, lupule?

— Să te mînînc.

— Păcat că ești mare și prost...

— De ce, scroafo?

— Dacă ți-ai găsit să mă mînînci tocmai pe mine, o slăbătură...

— Parcă mai e timp acum de ales, cînd eu nu te văd bine, de foame ce mi-î...

— Ce carne ai să găsești tu în mine, acum? — iască, nu alta... Dar dacă ai avea puțină răbdare, s'așteptî până la toamnă, cînd mă pune stăpînul la îngurășat pentru Crăciun, atunci aș mai înțelege și eu, dar acum?...

— Și ce crezi că-î bine?

— Uite, să facem amîndoi *invoială*: Tu să mă lași să trăiesc până la toamnă, ca să-mi văd godacii în rînd cu porcii, și atunci am să mă las să mă mînînci, așa grasă și frăgezită... Dar acum, ce să înțelegi de mine?

- 726.158 -
- 891.927 -

- Apoi să te cred eu numai așa, pe cuvînt ?
- Și de ce nu m'ai crede ? Eu tot pentru mincare sînt ; acum : că ți-i unge buzele tu, ori stăpînul, pentru mine, tot una e...
- Bine, scroafă, aștept atunci, că parcă ai avea dreptate. .

*

A trecut vara și-a ajuns lumea și 'n toamnă, că timpul nu stă doar pe loc, și s'a trezit scroafa dată la porumb pentru Crăciun, de să nu crează burții ce noroc venise peste dînsa. De *invoiala* cu lupul nici nu-și mai adusese ea aminte în toată vremea asta, c'avea ea destule alte grijă...

Într'o zi, pe-aproape de Crăciun, cînd scroafa tocmai terminase grămada de grăunțe, sdup ! sare de peste gard lupul cu 'nvoiala.

— Tu erai, lupule ?

— Tiii, bată-te să te bată..., tare te-ai mai ingrășat ! Eu nici nu te-ași mai fi cunoscut, dacă nu-ți știam cotețul...

— Ce puteam să fac altăceva, cu atîta bine, decît să mă ingrăș...

Lupul se linge pe bot :

— Ei, am venit, după *invoială*.

— Că tocmai te așteptam și eu...

— Atunci ești gata ?

Și lupul, deschizînd gura, dă să se răpeadă.

Scroafa grohăie atunci supărată și zice lupului :

— Cum, aici vrei să mă mînînci ?

— D'apoi unde ?

— Vai de mine, ce păcat !... Aici te-ar putea găsi

stăpînul, tocmai cînd ți-ar fi lumea mai dragă, și aș rămînea mîncată numai pe jumătate...

— Ce-î de făcut atunci?

— Știu eu un loc mai bun, colo, în pădurea din apropiere, ți-l arăt eu; tu să mă ieși numai cu gura de o ureche și eu ți-o iuș spune în limba mea: *tot pe aici, tot pe aici...*

Zis și făcut:

Lupul deschide porțița și scoate scroafa de o ureche afară. Cînd s'o tragă mai departe, scroafa se propoțește în picioarele de dinnainte și începe a striga:

— Cuvîțț... cuvîțț!...

...De-a ridicat toți cîinii din sat și a scos și stăpînii din casă. Lupul, zăpăcit și grăbit, crezînd că n'a înțeles pe unde trebuie să meargă, țistuiește scroafa să nu mai strige:

— Tacî, cu limba ta afurisită, că-mî pierd blana pe-aici!

Cînd a început a se simți lupul încolțit de cîni, n'a mai așteptat și pe oameni să vină cu ciomegele, ci a lăsat urechia scroafei, și pe ici ți-e drumul.

Tocmai la pădure, cînd s'a desmeticit lupul din flocăiala prin care trecuse, cică ar fi zis cu ciudă, privind spre sat:

— Apoi asta n'a mai fost învoială, ci curată... porcărie....

Lupul și vulpea.

LUPUL ȘI VULPEA.

Vulpea umblase toată ziua flămîndă, căci nu-î căzuse nimica în labe. Pe seară, tocmai cînd își luase orice nădejde de la mincare, cum se întorcea pe o vale spre vizunie, dă peste un măgar, care păștea. Se învîrtește vulpea împrejurul măgarului, se uită cu jînd la el, îi mai dă tîrcoale pe departe, dar nu îndrăznește să se apropie, căci știa ea că nu l-ar putea rupe singură. La urmă vulpea se gîndește la lup, că ar putea s'o ajute, și, fără să mai întirzie degeaba, dă fuga să găsească pe cumătru-său.

Din două vorbe s'a și făcut tîrgul :

— Tu, lupule, ieî două părți și mie îmi dai o parte, că sînt mai mică și-mi ajunge...

Lupul, adus de vulpe, se răpede în spinarea măgarului și-l rupe tocmai în trei bucăți cît nici n'ai fi gîndit.

Vulpea, văzînd halcele de carne însîngerată, s'a-propie lacomă :

— Care-î partea mea, cumetre ?

Lupul se încruntă și, trăgînd supt el bucățile pe rînd, zice vulpii rînjînd :

— Una-î a mea, alta mi se cuvine, și cealaltă mi-î partea...

Și lupul, care înghițise aproape o halcă, rupea acum din a doua, sfișiind și mîncînd înaintea lupav. Vulpea, speriată de atîta nesaț, se întinde fricoasă să-și iea bucata, dar lupul mîriie urît și-î dă cu laba.

Ceia îl întrebă, nedumerită :

— Apoi ce fel de dreptate e asta, lupule ?

Lupul, atins, zice cumetri-si cu prefăcătorie :

— Tu nu te supăra, vulpe, lasă : Mare-î Dumnezeu !... El poartă de grijă tuturor...

Vulpea s'a depărtat cu coada între vine. Cum mergea ea așa, supărată și cătrănită, se întilnește cu Dracu', pe care-l cunoștea mai de demult, tot de pe la niște răutăți pămîntești.

— Da un'te duci, vulpe, așa amărită ?

Vulpea spune Dracului toată pățania.

— Și acum ce ai de gînd să faci ?

Vulpea n'a putut să vorbească mai mult, de ciudă, ci a îngînat numai, ca amenințare :

— Mare-î Dumnezeu, lasă...

Dracu' pufnește de rîs și apoi îi zice cu batjocură :

— Ce amesteci tu pe Dumnezeu în toate ciorbele ? Tu nu știi că, până la Dumnezeu, te gîtuie sfinții ? Mai bine las' că te răzbun eu, poate m'ajută și tu odată la ceva.

Cei doi prieteni au pus răpede la cale isprava :

— Vezi tu, vulpe, scobitura cea din gardul viilor din deal ?

— O vîd.

— Acolo e așezată o capcană de prins lupi și... chiar și vulpi, să nu-ți fie cu supărare. Să te duci înapoi la lup și să-î spuî că paște un cal nepăzit în vie. Eu, ca să te ajut, am să nechez de după gard,

ca să-l atrag la capcană, căci n'are alt loc pe unde să între înlăuntru.

— Și crezi c'o să cadă prins ?

— Ai să-l vezi în laț, cum te văd pe tine în patru labe.

Vulpea s'a întors la lup, care tot mai lingea niște oase din măgarul mîncat.

— Lupule, hai cu mine c'am găsit un chilipir neașteptat. În via din deal, știți tu, paște un cal slobod...

— Brava, cumătră ! Nu ți-am spus eu că mare-î Dumnezeu ?

Cînd ajunge aproape de vie, Dracul nechează dintre tufe, ca un cal scăpat din grajd. Atîta i-a trebuit lupului, c'a și luat-o fuga în spre cotlonul care spărgea gardul viei. N'a apucat lupul să între bine prin gaura deschisă, că numai s'aude de-odată un clamp de capcană care se închide. Vulpea, din urmă, decît să moară de ris...

— Ei, cumetre, ai văzut acum și partea mea ?

— Fie că mi-o făcuși, vulpe, — dar lasă : mare-î Dumnezeu...

Vulpea, care se mai potolise din ris, zice atunci lupului cu batjocură :

— Știi ce, lupule : Mare o fi Dumnezeu, dar meșter e și Dracu' !..

Tocmai atunci iese și Diavolul din vie și se duce de-a dreptul la vulpe. Cînd i-a văzut lupul împreună și plecînd alături, a înțeles toată șiretenia și cică ar fi zis cu amărăciune din urmă :

— Lasă, vulpe, nu te mai fuduli degeaba, că, la urmă, tot amîndoi la un loc avem să ni mîncăm amarul, — dacă nu la vre-o petrecere, măcar în putina cu dubală (argăseală)....

Motul ciocîrlanului.

MOȚUL CIOCÎRLANULUI.

Odată barza se hotărăște să steie și pe iarnă la noi ca să vadă și dinsa zăpada și să știe ce-î acela frig... Zis și făcut. S'a cuibărit cum a putut mai bine, privind încrezută la celelalte șiruri de berze și cocori, care se duceau chemându-se jalnic.

Toamna aceia a fost lungă, numai cu unde ușoare de răceală, așa că barza nu s'a simțit de loc de întîrzierea ei. Mîncare găsia încă și din trecut, prin bălțile rămase toate numai în stăpînirea ei.

Barza rîdea acum singură de graba suratelor ei plecate :

— Auzi, ce proastă aș fi fost, să părăsesc bună-tate de locuri.

Barza clempănia fericită în cuibarul ei de pe casă, în uimirea satului, care nu mai văzuse o așa minune. Cum sta singură, într'un picior și măsura cu privirile orizonturile cenușii, s'ar fi părut că așteaptă iarna cu adevărată curiozitate.

La urmă, însă, vremea s'a schimbat, cerul atîrna cam greu, gata și de ploaie și de lapoviță.

Barza se strîngea tot mai sgribulită și mai îngrijată, minunîndu-se de cum se schimbă timpul.

Într'o noapte de iarnă, se pornește un vifor de cele pustiitoare, care vîntură și răstoarnă totul din cale, acoperind pămîntul cu troiene. În mînia aceia a vifor- niței, barza a fost smulsă din cuibul ei și dusă de vînt încolo, departe, tocmai în pustiul cîmpului.

Cînd s'a luminat de ziuă, biata pasăre întîrziată s'a trezit înzăpezită în niște brazde întoarse, țapănă de înghețată și flămîndă de de-abia s'a putut scutura de ninsoare.

— Valeu! da proastă minte am avut, să rămîn eu pe aici!...

Apoi, uitîndu-se împrejur și văzînd întinsul de troiene albe, a plecat ciocul în jos tristă:

— Iarnă mi-a trebuit mie?

În vremea asta, barza aude țîțîind un ciocîrlan zbor- șit și sprinten, care zbura prin prejur, căutînd vre-un colț de brazdă desgolită, ca să ciupească și el. Cînd l-a văzut barza așa mititel și pe un ger ca acela, și-a lăsat aripile în jos de milă și amandea, tip-tip-tip, după ciocîrlanul jucăuș:

— Tiii!... măi copile, cum ești și tu de sprețar, o să te pătrundă frigul și ai să mori. Vino măi bine la mătușă-ta încoace și vîră-te supt o aripă, să te încălzesc...

— Da' ce-î vreme de încălzit acum?

— Dar nici de treabă nu-î... Măi ales cît ești tu de mititel, se poate să mori de ger...

Ciocîrlanul, dacă vede cu cine are a face, îl buf- nește risul:

— Ce-î gerul acesta, pe lingă cele apucate de mine în tinereță?

Barza ridică ciocul, nedumerită:

— Ce vorbești tu de tinereță, un păcat de plod?

Ciocîrlanul tușește a groapă și chiscuiește ca din amintire :

— Apoi să-ți spun, dacă vrei, tocmai de pe timpul lui Papură-Vodă... Eă eram flăcău pe vremea aceea. Un străbunic al dumitale flăcăia și el tot pe atunci ! Tea !... ce iarnă am apucat noi.

Barza nu se poate stăpîni și se răstește odată, in-ciudată :

— Vra să zică tu, o nucușoară de pasăre, să fii mai bătrîn decît mine ?

— Eă sînt vechiū tare...

— Ptiu, bată-te crucea, dihanie... Fugi din fața mea, că întru în păcat cu tine !

Și barza face pac cu ciocul în capul ciocîrlanului, de-i scoate penele țuguiū în creștet.

Și de atunci cică ciocîrlanul a rămas cu moț pe cap, iar barza nu mai întîrzie iarna la noi, ca să nu mai ajungă de rușinea copiilor...

Țiganul și cartea.

ȚIGANUL ȘI CARTEA.

Unui boier, — mai de demult, — ce-l vine în gînd, că se pune morțiș să 'nvețe carte pe un flăcău de Țigan, pe care-l avea rob.

Într'o zi, prinzîndu-și el sufletarul sus, îi spuse tot planul și 'ncheie mîngîindu-l pe obraz :

Că eă am să m'ajut la multe cu tine, dacă-î șiți carte...

Dar Țiganul auzise el, din lume, că nimic nu-î mai greă pe pămînt decît învățătura, — căci omul, de carte multă, saă se officește, saă ajunge la balamuc...

Cînd i-a pus boierul ceaslovul în mînă, i-a venit Țiganului damblaua.

— Ce-î, mă ?

— Pune-mă la ce vrei, boiarule..., muncesc cît mi-î cere, la toate..., numai la carte să nu ma dai că, uite zăă, ieă cîmpii...

— Nu te prosti singur, măi Țigane, și zi, colea, după mine.

Și boierul, deschizînd dinnainte ceaslovul, ieă degetul Țiganului și-l pune pe prima slovă :

— Vezi tu ? — semnul acesta se chiamă *azi* (A) ;

cel care vine după el e *buche* (B); pe urmă vine *vede*, și apoi *glagore*...

Boierul dusese cu de-a sila degetul Țiganului pe toate aceste litere, dar, văzîndu-l că se lasă greu, se răstește la dînsul:

— Ei, — și tot așa până la sfîrșit, — ce te lași ca boul slab pe brazdă? Fii mai desghetat!...

— N'am eū minte pentru carte, boiarule, lasă-mă tot așa cum sînt...

— Da' să știu că-ți pun pielea în saramură și tot am să te învăț carte.

— Auleo, boiarule, ce belea mi-a venit pe cap, iartă-mă, sarut picioarele...

Bietul Țigan își dusese mîinile la cap și se bătea ca de moarte. Boierul, supărat, îl iea mai din scurt:

— Ia lasă văicăreală, că vă știu eū ce poame sîntei, nu mă face să 'ntorc foaia, — zi mai bine după mine de la început, hai: *azi*...

Țiganul stătea stană și tremura ca vita cînd o tragî pe ghiată. Boierul se răstește iar:

— Ai muțit? — zi odată: *azi*...

Țiganul nici mîlc, ci tremura numai și se uita bleojdit la boier. Cela se îmblînzește, ca să nu-și sperie școlarul de la început.

— Ce mare lucru să zici și tu: *azi*?...

— Nu pot, boiarule, na, sa-mî tai și limba!

— Hai pieri din fața mea, Țigane, să nu te mai văd așa prost...

La cîteva zile, însă, boierul întîlnește pe Țigan prin curte încurcînd treaba și atunci se oprește drept la el, dojenindu-l:

— Bine, măi faraoane, îți cădea capul dacă-mi fă-
ceaî hatîrul să zici și tu odată pe azi ?...

Țiganul încurcă vorba stingherit :

— Hapoi, nu era mare lucru să zic pe azi..., da-mi
era frica să nu ma puî *mine* sa zic și pe *buche*....

VRIȘTA OAMENILOR.

Vrîsta oamenilor.

VRÎSTA OAMENILOR.

Împăratul se primbla odată prin țară, ca să-și vadă supușii. Ceia ce i s'a părut lui mai de neînțeles a fost nepotrivirea dintre părul din cap și cel din barbă la oamenii pe cari i-a întâlnit. În adevăr, unii aveau capu' alb și barba neagră, iar alții, din potrivă, aveau barba albă și părul din cap abanos. Întimplarea aceasta l-a pus în încurcătură pe Împărat și nu putea să se dumerească cine albește întâiu: capul sau barba?

Pe toți cîți îi întrebasese despre asta, ridicaseră numai din umeri și nu știa să deie niciun răspuns:

— Asta-i de la Dumnezeu, Măria Ta!

Dar Împăratul nu se mulțămia numai cu atîta.

Bătîndu-se el așa cu gîndul acesta, întâlnește la poarta unui sat un omuleț spîm, pe care-l vede că-l bărbat numai după îmbrăcăminte, iar, despre vrîstă, n'ar fi nimerit nimeni cîți ani să-i dea.

Cînd îl vede Împăratul așa sluz și haihuz, se bate peste gură mirat:

— Dar pe acesta cine dracu' să-l fi făcut? Că
Cela aude vorba și sare cu răspunsul gata:

— Tot doi oameni, ca și pe toată lumea!

Pe Împărat l-a surprins îndemînarea pocitului și-î face semn să s'apropie de rădvan.

— Cum te chiamă, măi băiete?

— Cum mi-î zice.

— Și de unde ești?

— Din sat de la noi.

— Mă, da poznaș plodan! Eū te întreb unde stai cu casa?

— Supt căciulă.

Împăratul vede că n'o scoate la capăt cu slutul și-î zice atunci, în glumă:

— Măi, tu ești Păcală.

— Acu' ai nemerit-o, vād că cunoști la oameni.

— Apoi că numai pe tine nu te-am întilnit până acum, și tare aș avea nevoie de ajutorul tău. Am auzit că știî cite coarne în puțină...

— Știu, Măria ta, nu vă fie cu supărare.

— Măi, uite ce-am băgat eū de seamă...

Și aici Împăratul se pune de povestește lui Păcală pățania cu barba și părul din capul oamenilor..

— Aș vrea să știū cum și ce fel se întimplă lucrurile.

Păcală ride urit:

— Uite ce-î: Oamenii, cînd se nasc, vin cu capu' 'ntăiū și barba nu li crește decit tārziū de tot. Cum vezi, capu î mai bătrîn și de aceia și albește mai de vreme. Asta e cum s'ar cuveni, dar lucrurile se mai și schimbă: Omul în viață luptă cu năcazurile și vremea, așa încit la toate aceste, ce alta stă în bătaie dacă nu barba, pe care o scutură vînturile și ploaia, pe cînd păru-î acoperit și ferit, și de aceia la oamenii năcăjiți albește întăiū barba, deși-î mai tînără...

Împăratul, privind într'una la Păcală, îl pălește risul de așa caraghios și întreaabă, răutăcios :

— Toate bune, dar tu cum ai ieșit spîn ?

— La mine sînt păcatele părinților.

— Cum asta ?

— Înainte de a mă naște, s'a luat tata și cu mama la sfadă. Tata zicea ca să fiu băiat, mama nu, ca să fiu fată... Ș'atunci Dumnezeu, care nu vroia să strice hatîrul bătrînilor, m'a făcut spîn, ca să fiu și băiat și fată, să rămîn și tînăr și bătrîn, — vorba cîntecului :

Drag îmi e bădița spîn,

Că-î și tînăr și bătrîn...

Împăratul, dacă a aflat toate astea, s'a întors acasă liniștit, bucuros că n'a mai rămas nimica neștiut de dînsul. Pe drum însă îl ajunge bănuiala și-și zice în gînd :

— Ce ar fi, să-și fi bătut joc Păcală de mine ?

PREPELIȚA 'N BARBĂ.

Prepețița 'n barbă.

PREPELIȚA 'N BARBĂ.

Popa era hulpav la mîncare, lacom, încît nu i-ai fi găsit păreche. Cînd se punea la masă, zvînta, nu alta, și căra cu amîndouă minile, de parcă se băteau calici în gura lui. Toate ar fi mers, căci toate se iartă popei, numai un lucru îl rușina și pe el: În graba aceia a mîncării, se stropia singur pe haine și-și năclăia mai ales barba de zămurî și de bucățelele care-î scăpau din gură. Cînd ieșia popa de pe la praznice și mese mari, nu mai știa dacă are barbă, sau altă dă-nănaie pe pieptul lui. Biata preoteasă trebuia să aibă leșie tot gata, ca să laie barba popei, ori de cite ori se întorcea din... popor.

Ea chiar spunea uneori dascălului :

— Mai trage-l, dascăle, de mîncă, cînd îl vezi că se prea întrece la mîncare, că ce păzești tu acolo ?

— Mi-e rușine, cucoană preoteasă, că, dă, e popă și mai e și lume împrejur.

— Da' ca să ajungă cu barba măturoiū, nu e rușine ?

Popa a început a se simți și el de pacostea aceasta care cădea peste barba lui, și se bătea de maluri ca să se îndrepte, dar uita în toiul mesei și se dădea de rușine, cînd se hotăra mai mult să se păzească.

La un praznic mare popa iar se amăgește cu mincarea, de părea că împarte îmbucăturile cu lupii. Dascălul îl vede murdar și nesătul, și atunci îl trage de mîneacă și-i șoptește la ureche :

— Hai să mai ieșim *pe-afară*, părinte.

— Hai, dascăle, hai...

Afară, dascălul abia a descurcat barba popei de mîncarea ce-i căzuse în ea.

— Dascăle, bine-ai făcut că m'ai scos afară, dar uite, bre, e rușine să-mi spuî așa de-a dreptul, că înțelege lumea... Umblă și tu mai cu încunjurate.

— Adecă cum, părinte?

— Cînd îi vedea că mi a căzut ceva în barbă, tu să zici de colo... Ce-ai putea să zici tu, ca eu să înțeleg, fără să bănuiască lumea?...

Dascălul împlinește iute :

— Părinte, ți-a picat în barbă.

— Nu, că tot acolo vine ; să punem alt cuvînt străin, pe care să-l înțelegem numai noi cînd l-om spune.

Dascălul da tot să ajute pe popă la găsitul vorbeii :

— Părinte, bucățica 'n barbă.

— Nu, — nici asta ; prea-i...

— Părinte, prăpădești mîncarea pe barbă...

Popa se supără aici și-o trîntește dascălului :

— Ași, nați-o frîntă, că ți-am dres-o...

În nehotărîrea asta, popa tresare de-odată, ca la o descoperire neașteptată.

— Știi ce ? — Cînd mi-o cădea ceva în barbă, tu să saî de la locul tău și să-mi spuî : — Părinte, prepe-lița 'n barbă... Lumea cea proastă o să creadă că cine știe ce vorbă avem între noi...

Cu vorba asta lucrurile s'aū pus la cale :

De-aici încolo, orî de cîte orî înfuleca popa mai

lacom și se pica în barbă, dascălul nu-l slăbia din pîndă :

— Părinte, prepelița 'n barba Sfinției-Tale...

Popa făcea pe șiretul atunci și, rîzînd pe supt mustață, privia la dascăl neînțeleș. În vremea aceasta ducea și șervetul pe furiș de-și ștergea barba.

*

La o masă mare, se încinse cheful mai fără măsură, așa că lumea minca și bea ca la nuntă. Dacă chiar și ceilalți oameni uitaseră buna-cuvîntă, își poate închipui oricine ce era la gura popei. Dascălul, chirchilit și el, n'a mai băgat de seamă, un timp, de popă, așa încît cînd s'a desmeticit și l-a văzut în ce hal e, — de cît să-și puie minile în cap... În graba și ameteala aceia a uitat de prepeliță și atunci apucă pe popă de mîneca anteriorului și-i zice cu încunjur :

— Părinte, — știți, treaba noastră... cea de afară... în barba Sfinției-Tale....

Cel mai bătrîn.

CEL MAI BĂTRÂN

În timpurile de mai de mult, animalele vorbeau între ele și se întovărășeau la treabă ca și oamenii. Și, de nu s'ar fi arătat pe pământ viclesugul și lăcomia, poate că și azi ar fi împăcare între vietăți.

Odată, pe o vreme amarnică de iarnă, cică lupul, vulpea și ciocîrlanul aveau făcut tovarășie la cîștig, căci și-au zis între ei: unul cu picioarele și puterea, alta cu istețimea și cel din urmă cu ochii și zburatul.

— Și, dacă nu curge, măcar pică...

S'au împrăștiat atunci cei trei tovarășii, cari încotro aveau văzut, ca să caute ce-or găsi. Lupul s'a azvîrlit în salturi tot de-o prăjină, vulpea a luat-o, piș-piș, tot pe la dosuri, iar ciocîrlanul s'a ridicat sus, gîngurind: țurlui... țurlui...

Nu trece mult și ciocîrlanul, trecînd peste un drum cu pîrtie de sanie, vede de sus o slănină afumată de porc, căzută alături de la vre-un trecător. Atunci el se coboară mai jos, tot țurluind și învîrtindu-se împrejur: vede că e bucățică bună, pentr'o vreme ca aceia... N'a dat mult pas întîrzierii și, cum el e cîstit din fire, s'a avîntat iar în sus, să-și cheme tovarășii la praznic.

Cînd l-aŭ auzit lupul și vulpea țurluind cu îndemn și bucurie în văzduh, aŭ alergat, care din cotro, să vadă cum li-î partea pe ziua aceea. Toți însă erau flămînzi, de nu mai vedeau bine înaintea ochilor.

După ce s'aŭ strîns împrejurul slăninii, — lupul, care e mai lacom și hrăpăreț, se ridică el cu vorba, ca mai mare :

— Tovarășilor, noi sîntem așa de hămesiți acum, încît bucățica aceasta numai ne-ar întărita foamea degeaba, căci nici pe-o măsea n'avem ce pune, — mai bine s'o mănince unul din noi, ca să se sature barem...

— Care, însă ?

Strigă de-odată vulpea și ciocîrlanul.

Lupul lasă capul în jos, mîhnit, și zice cu amărăciune :

— Eŭ credeam că voi îți avea atîta obraz și-ți înțelege cui se cuvine.

Ciocîrlanul sare într'un picior bucuros :

— Mie, pentru c'am găsit-o.

Lupul, indignat, ciulește urechile la el, de să-l vire în boale.

— Tu strînge-ți ciocul, mă prichindelule, și așteaptă să mai crești.

— Atunci, mie...

Sare vulpea, cu ochii aprinși.

Lupul, văzînd greutatea, face pe înțeleptul și zice printre dinți :

— Slănina s'o mănince cel mai bătrîn dintre noi, și, fiindcă eŭ sînt aproape cărunt, mi se cuvine mie, ca mai în vrîstă...

Un moment s'aŭ privit cu toții nedumeriți.

Vulpea îngînă atunci, ațoasă :

— Ba mai bătrînă sînt eŭ !

Lupul, tot liniștit și cu minte :

— Cîți ani ai tu, vulpe ?

— Ațiția ani cîți perî am în coadă, — numără-î dacă nu mă crezi...

— Apoi eü sînt și mai bătrîn.

Vulpea întrebă înțepată :

— Și cîți ani ai tu, lupule ?

Cela, nepăsător, după ce-și pleacă capul și se scarpină în creștet cu laba, vorbește de parcă și-ar aduce aminte :

— Apoi eü nu știu cum să-ți probez mai bine, ca să nu greșesc, — dar știu atîta că, dacă aș socoti numai cite-o oaie mîncată pe an, apoi eü aș avea stîna cea mai mare de pe pămînt.

Vulpea și-a lăsat capul în pămînt, plouată, văzînd c'a rămas-o lupul.

Ciocîrlanul, care săria într'un picior, scormonînd pîrtia cu ciocul, s'apropie și el, îngîinînd : țurlui-țurlui...

Lupul ridică botul batjocoritor :

— Dar tu, mă piciule, de cîți ani ești ?

Ciocîrlanul ridică moțul țuguiu și pufnește de ris :

— Ce vorbești voi de vristă, — voi, făpturi de ierî-alaltăieri... Ascultați voi la moșu', ca să știți ce vrea să zică timp trecut... Pe ani și lucruri n'aș putea socoti, dar știu atîta că, la moartea tatei, pămîntul era abia drob și piftie și nu s'alesese încă din ape, așa că n'am avut unde să-î fac mormîntul și-a trebuit să-l îngrop în creștetul mieu, de-am rămas până acum în vremea voastră, tot cu moț în cap...

Vulpea s'a îndepărtat rușinată, ca una ce știa că-î mai tînără, dar lupul cu toate că s'a văzut rămas, a ris ca prostul și, luînd slănina în gură, a întors spațele ciocîrlanului mîriînd printre dinți în batjocură :

— Cine se pune cu tine, măi nodul pămîntului...

Și de-atunci a rămas că :

— Dreptatea nu-î pentru cei mici...

Dar nici tovarășie la ciștișig nu s'a mai făcut, între
vietățile din lume, de-atunci încoace.

GĂRGĂUNIÎ...

Cică dacă a făcut Dumnezeu pe oamenii, s'a gîndit să li deie și daruri, ca să aibă cu ce trăi. Și-atunci i-a chemat pe toți, după neam, și i-a înzestrat cu ce-a prididit. Unora li-a dat meșteșugul, altora negoțul și, tot așa, pe rînd, i-a înfruptat din pomană. Cum s'a făcut, că Românul și Țiganul aū mai întirziat cu mer-sul, așa că Atotputernicului nu-î mai rămăsese mai-nimica de împărțit cînd aū venit și ei, la urmă.

— Ați nemerit și voi tocmai la spartul praznicului...

Țiganul rămîne cu ochii holbați, pe cînd Românul, mai cuviincios, îngînă cu smerenie :

— Ne mulțămim și cu ce s'o întîmpla, stăpîne...

Dumnezeu, grăbit și supărat, s'a uitat împrejur, s'a-dune cu ochii ce-a mai rămas, și 'n pripa lui, a dat Țiganului un stup de albine, iar Românului i-a pus în mîni un coș de gărgăuni, c'atita mai rămăsese din tot ce fusese de dat...

A plecat Țiganul cu stupu 'n brațe, iar Românul cu gărgăuniî din coș pe cap. Fudul era Țiganul de darul lui, dar tot n'ajungea cu mîndria lui păn' la Român, așa că trebuia să se uite la el cu jînd. E drept că acela își ducea coșul pe creștet și călca țanțos, ascultînd

uimit cum îi biziaă și se băteau gărgăunii în capul lui, de-ai fi crezut că nimeni altul nu-î ca dînsul! Toți ceilalți oameni se dădeaă în lături cînd îl vedeau trecînd cu coșul în cap, trufaș și multămit, pe cînd ei trebuiaă să rămîna de o parte, tăcuți și împăcați cu bunul căpătat.

— Acesta-î cu gărgăunii la cap, feriți-vă...

Romînul credea și el deocamdată că duce o întregă comoară pe creștet și că nimeni nu mai este ca dînsul.

Țiganul, mai ales, îl admira și se gudura împrejurul lui, ca pe lingă cine știe ce minune :

— Adevărat stăpîn ești tu, Romînico, halal, bine te-a procopsit Dumnezeu, mai rar așa ; eu numai pe tine te-aș sluji, că ești neam cu noroc, nu ca ceilalți, calici.

Unde-a poposit Romînul, s'a oprit și Țiganul.

Romînul și-a pus gărgăunii în scorbura unui stejar bătrîn dintr'o pădure, pe cînd Țiganul, ținîndu-se tot pe alături, și-a lăsat stupul într'o margene de poiană din apropiere.

Și, așa, s'a întîmplat ca Țiganul să trăiască în vecinătate cu Romînul.

Vremea a început să treacă liniștită, pe cînd oamenii trăiaă împăcați și-și căutaă fiecare de darurile cu care erau înzestrați de la Dumnezeu.

Romînul își vedea de gărgăunii, pe cînd Țiganul îngrija de stup.

De la o vreme însă Romînul a mai slăbit-o din încrederea lui, căci a văzut cu durere că gărgăunii lui numai bizlie și înțeapă degeaba, fără să sporească în vre-o bunătate oarecare, pe cînd stupul Țiganului era acum plin de faguri încărcăți.

Și-atunci și-a zis în minte :

— Măi! — rău m'am pirlit eă cu gîngăniile astea afurisite, că până acum nu li ştiu decit amărăciunea şi nici de cum rodul. A vrut pesemne să-şi bată Dumnezeu joc de mine.

Tocmai cînd era el mai supărat, hop şi Țiganul, şiret şi umilit :

— Da ce ai, Rominico ?

— Sint năcăjit.

— Auleo, tu năcăjit ?

— Apoi, nu-s ele, năcazurile, pentru oameni ?

— Aşa-i, dar nu pentru Romîn.

— Vezi că nu se întîmplă chiar după cum s'ar cuveni...

— Ai atuncî şi tu un foc la inimă ?

— Pîrjol încă, nu numai foc.

— Şi care-i ?

Romînul se făcu că oftează numai, uitîndu-se aşa, într'o parte; abia-şi poate ascunde un gînd, care-l venise atuncî, pe neaşteptate.

— Spune-mî şi mie supărarea ta.

— Cum să nu fiu trist, cînd mi se întorc toate anapoda, ca la neoamenî. Chiar aceia ce-mî vine ca un noroc, se schimbă pe urmă în adevărată pacoste. Aşa şi cu mine... Dumnezeu mi-a dat gîrgăuniî : parte nu se poate mai bună, bogdaproste, că uite ce mari gîngăniî, mai cit tăunul, — nu musculiţe, ca albinile tale.... — şi, totuşi, nu sint mulţămît!...

— Auleo, Rominico, să nu fie de-o strigare, dar nu mai vorbi aşa, că-î mîniă pe Dumnezeu... Mai bine tacî şi fă-ţi cruce de bine...

— N'am ce să fac cu binele, degeaba...

— Cum vorbeşti aşa.

— Poi, să vezi : — Mi s'a înbolnăvit soră-mea cea

mare și mi-a trimis veste să mă trag cu bucatele pe lingă dînsa, ca s'o îngrijesc...

— Foarte bine, așa se și cuvine.

— Apoi ție ți-i ușor să vorbești, că-ți ieși stupul în spinare și te duci, dar ce mă fac eu cu atîta avere, cu cogeamite stejar plin de bunătați... Unde să găsesc eu atîtea cară să duc toată gospodăria până la soră-mea.

Țiganul rămăsese în admirație :

— Ai dreptate, Romînico, dar tot nu ești de plîns.

— Ți se pare ție așa, dar ia să fii tu în locul mieu.

Țiganul duce mîna la falcă, mirat :

— Auleo, Romînico, nu-mi mai spune, c'amețesc; eu și fără gîrgăuni tot sînt ce sînt, dar, dacă i-aș avea eu, mămulică Doamne !...

Romînul face din cap, nemulțămînt.

— Așa-i pesemne făcut, să nu fie omul mulțămînt pe ce are.

— Cum, tu nu ești mulțămînt pe norocul tău ?

— Nu.

— Vai de mine !

— În starea în care mă găsesc, mai bucuros aș fi de stupul tău, decît de cogeamite stejar al mieu...

Țiganului îi scăpărară ochii în cap de un gînd șiret, și face către Romîn :

— Să schimbăm, vecinicule.

— Romînul se lăsă greu și se căută c'o mină pe la ceafă, nehotărît :

Dă, măi Țigane, știu eu cum s'o nemeresc, ca să fie bine ?

— Să schimbăm, Romînico, lasă...

— Să schimbăm, dacă zici tu.

Țiganul a sărit în sus de bucurie și și-a trîntit căciula de pămînt.

Odată învoiala făcută, Romînul a luat stupul și s'a dus în drumul lui, pe cînd Țiganul, cu danci și piranda, s'a mutat din poiană supt stejarul cu gărgăuniî.

Cînd a venit și Sfîntul Ilie, la rățezatul stupilor, cum e obiceiul, — Țiganul și-a sculat casa mai de vreme ca să poată dovedi, până în seară, cu scosul fagurilor din scorbora stejarului.

— Haide mo, c'acum e acum...

A luat Țiganul căldarea, cuțitul și scara și s'a suit în copac până la răsufătoarea scorburei. Acolo și-a suflecat mînele. În uimirea și lăcomia celor de jos, cari țineaă de scară, și plecîndu-se asupra gurii deschise de sus, a început a scormoni cu cuțitul înăuntru.

De odată a zbuclit afară un roiî întăritat de gărgăuni, care a tăbărit pe capul Țiganului, de să-l foarfece. În graba lui de a se apăra, i se înneacă vorbele odată cu rostogolirea lui din copac :

Ține scara,
Na căldarea,
Hup zdup...
Helbet de stup,
Las și ceară,
Lipsă mierea,
Gărgăuni la cap,
Așa mi-a trebuit...

De atunci se zice că Romînul a pus mina pe albine și le-a îngrijit până în zilele noastre, iar Țiganul s'a ales cu gărgăuni la cap....

Doctor de cocoșai.

DOCTOR DE COCOȘAȚI.

Nenorocirile, cînd vin pe rînd, încetează de-a mai dărea, căci ele se așteaptă ca o fatalitate și omul, în fața lor, nu mai poate decît să ridice din umeri, sau să rîdă.

Așa se explică și de ce Românul a rămas tot glumeț, cu toate năcazurile care i-au trecut peste cap.

Romînul zice atunci că e *hirsit*, adică deprins cu încercările soartei, și le rabdă pe toate înainte și, dacă nu rîde, tace, dar, oricum, nu cîrtește și nici nu blastămă.

— O viață avem de trăit!...

Salvarea Romînului din valurile năcazurilor a fost întotdeauna înfrînarea și gluma. La starea actuală l-au adus și împrejurările, care nu i-au îngăduit decît să rabde și să rîdă...

Odată stăteam de vorbă cu un arendaș. Era tocmai într'un an de secetă. Țara trecea printr'un adevărat foc.

Cunoscutul mieu sămănase o moșie întreagă, îngropînd supt brazde toate speranțele lui și norocul copiilor. Bucatele intraseră în primăvară cu porneală bună și, tocmai cînd începuse să se bucure și să aștepte mana

cea mîntuitoare, se opresc ploile și se întăresc căldurile. Până în vară s'au topit toate sămănăturile, de parcă ar fi fost stropite cu uncrop.

Eū nu știam cum să aduc vorba mai cu încunjur, ca să nu ating durerea încercatului mieū cunoscut.

— Destulă pacoste... Dar mare-ī Dumnezeū...

— Atita nădejde ni mai rămîne și nouă...

— Orīcum, e o stare dureroasă sufletească să vezi, așa, de-odată, cum ți se duce de supt ochi atita bogăție....

— Iaca te uiți cum se duce, și n'o mai poți chema innapoī... Fluierī și tu din urmă a pagubă...

— Pentru noi, āștialaltī, cînd pierdem ceva dintr'o întîmplare..., nu ni aflăm locul, și d-voastră pierdeți o avere întregă, o zestre de fată..., o dați așa ca într'o părere: aici o ai, aici o scapi..., și tot vă țineți și începeți munca din nou...

— Tragem și noi nădejde, ca spinul de barbă, tot că: ba o fi..., și cu asta ne amăgim și trecem prin viață cum se strecoară cînele prin mărăcinī...

— Mare putere de credință!

Urmăriam pe arendaș cu tot interesul curiosității, mirîndu-mă de oamenii aceștia, că rămîn tot dirji și glumeți, cu toate nedreptățile soartei.

— Eū, cu toate acestea, nu mă plîng de plugărie, căci, dacă mi-am pierdut tinereța muncind degeaba, în schimb am căpătat o învățatură mare: mi-am găsit aici mîntuirea băieților miei....

— Cum asta?

— Bărăganul mi-a deschis ochi și m'a învățat ce să fac cu ei, ce drum să li dau în lume.

— Și ce vrei să faci d-ta din băieți?

— Am să-ī fac doctori de cocoșai....

- Rizi de mine.
- Nicî de cum.
- Ce înseamnă asta : doctor de cocoșați ?
- Eheî, bun meșteșug..., cîștigî parale fără diplomă și fără multă minte....
- Tot nu te înțeleg.
- Arendașul mieu abia își stăpînia risul și mă fura din ochi cu cîntăritul și spionarea.
- Apoi, să te dumeresc tot eû : — Cînd s'o vesti în lume de un doctor de cocoșați, toți gheboșii or să năvălească la el ca să se caute, căci până acum nu s'aû prea văzut cocoșați vindecați.... Și ce-ți mai trebuie alt venit decît mulțimea celor aduși de ceafă?... Or să curgă paralele ca uiumul la moară..., să ieî numai și să puî în buzunar...
- Și fără nicîo altă învățătură ?
- Fără nicîo Universitate..., numai cu rețeta de la mine..., care e mai bună decît toate școlile....
- Spune-mi-o și mie.
- Vrei să-mî furî meșteșugul ?
- Apoi eû n'am copii, nu-ți fie frică.
- Atunci ascultă care-i doctoria cocoșaiilor : să se facă arendași pe Bărăgan.
- Tot nu te înțeleg.
- Uite care-i taina : cocoșaiii cari s'ar apuca de agricultură și-ar pune tot avutul și toată nădejdea în pămînt.
- Ei și ce are a face asta cu cocoșa din spinare ?
- Are a face, că, după arat și sămănat, ce mai așteaptă agricultorul ?
- Ce să mai aștepte ? An bun cu ploaie.
- Aha..., apoi asta-i rețeta..., ploaia.... Să vezi atunci pe cocoșat cum o să se razime cu minile în genunchi

și, încet, haide-haî, încet, o să-și îndrepte șalele și să ridice ochii în sus, pe cer, după nourî... S'auzi numai cum îi trosnesc oscioarele spinării și se așează la locul lor, pe cînd cocoșatul, înălțat, o să urmărească cu ochii marginile cerului din toate părțile și o să tresară de toate adierile și burzuluirile de sus... Și, mai știî!... — azi o leacă, mine mai mult, până se trezesc cocoșatiî cu ghebele căzute din spinare...

— Mare posnaș mai ești, m'ai tras pe sfoară cu doctoria d-tale!

⇒ Ce, nu crezi în ea? Ia uită-te la mine, ce drept sînt... Din ce pricină crezi că m'am făcut așa înalt și din una? De uitat într'una în sus după nourî....

S'a dus... pe copcă...

S'A DUS... PE COPGĂ...

Se zice că o șatră de țiganî ar fi poposit cîndva la marginea unui sat, tocmai în preajma serbătorilor de iarnă. Țiganii însă, în drumul lor până acolo, pe lîngă alte isprăvi, își măriseră și familia cu cîtiva danci mai proaspeți.

Bulibașa și barosanii cei mai cu vază, umblind prin sat, se dau în vorbă cu gospodarii mai cuprinși, și li spun, pe lîngă alte lucruri, că au și cîtiva copii nebotezați și c'ar vrea să-i încreștineze.

Dar Romîniî cunosc șiretlicurile Țiganilor, și știu că ei își botează copiii prin toate satele pe unde trec, ca să capete daruri la botez și să între în rudenie cu oamenii.

Căci ziceau chiar Țiganii :

— Cînd ai un cumătru într'un sat, mai ai la cine trage pe o vreme rea...

Cîtiva țeranî mai buni de glumă se sfătuiesc să li-o facă Țiganilor, de s'o pomenească odată că au vrut să înșele lumea, și atunci s'au sfătuit între ei :

— Să vedem și noi cit îi poate pielea Țiganului.

— Măi, pielea Țiganului și pielea de drac e tot una.

— Pentru Țigan nu-i nici ger, nici arșiță.

— Unul însă e... gerul Bobotezei...

— Numai cu gerul Bobotezei avem să li venim de hac...

Cînd aū venit barosaniū după rāspuns, Romīniū li-aū zis, cu evlavie :

— Dacă-ī botez creștinesc, să se boteze atuncī în legea cea adevărată, că voi aveți păcate cam multe.

— Apoi după legea aceea umblăm și noi... — aū strigat Țiganiū în gura mare.

— Bine, atuncī să lăsați până la Bobotează și, cînd s'or sfinți apele coela la riū, să botezăm copiii în copca de de-asupra vadului, cum s'a botezat și Sfintul Ion în Iordan...

— Da, așa vrem și noi, ca Sfintul Ion...

S'aū ales ușor cumetri : și s'aū dus, voioși, să se cinstească la crișmă.

Zilele sîntelor serbătorī aū trecut pe negîndite, până a venit și Boboteaza. Boboteaza se serbează, după tradițiile noastre, cu pompă mare și solemnitare.

Simbolul curățirii de păcate a fost cel mai cinstit în credința noastră. Atit în orașe, cit și în cele mai îndepărtate sate, lumea nu se uită la gerul.. Bobotezei și, cu mic, cu mare, se duc să asculte slujba și să ia din apa sfințită, din apa mare a botezului.

Serbarea se face, cînd se poate, chiar pe malul unei ape, ca o închipuire a Iordanului, în care a botezat Sfintul Ion pe Hristos.

Prin satul nostru cu Țiganiū, trecea și pe-acolo un riū mare. În dimineața serbătorī tot satul roia pe malul apei și printre Romīni se amestecaseră și Țiganiū, cu înfățișări bisericose.

Dar era un ger, știți, ca la Bobotează: îți înghețai aburi cum ieșiau din gură.

Slujba s'a făcut după datină, ca în totdeauna.

La sfârșit, Romini cu cumetria se duc la popă — un popă bătrîn și tipicar —, și-i șoptesc la ureche nu știu ce.

Popa cînd aude, sare ca ars :

— Sînteți nebuni, măi ? Prăpădim copiii...

— Dar Țigani cer numai decît, — cică așa-i legea cea adevărată.

Popa, rămîne prins cu vorba și îngînă nedumerit :

— E drept c'asa s'ar cuveni, dar nu vedeți ce ger e ?

Un țeran, mai gureș, se pune de pricină :

— Apoi Sfîntul Ion n'a botezat pe Hristos tot într'o zi ca asta ?

Popa, a rămas și el înduplecat :

— Să fie cum ziceți voi și cum vor Țiganii...

S'a început atunci și slujba botezului, cu lepădările păcatelor.

În mijlocul rîului se tăia, în podina de ghiată, o copcă largă, în care forfotiau undele răpezi ale apei. Țigani stăteau împrejur, cu copiii înveliți în cojoace, gata de botez și pătrunși de curioșie.

Popa, după cetanie, îi chiamă pe rînd să li moaie danci, pe cînd Romini își dădea numai coate și se priviau pe supt gene.

Pui de Țigan, negri ca pastrama, țipa numai cînd ajungeau în undă, c'apoi, cînd se treziau iar în cojoc, la căldură, nu mai ziceau nici mîlc, — piele de drac, ce te gîndești...

Lucruriie au mers bine de la început, căci copiii treceau din cojoace în produs, ca de la țită la lulea, — dar, mai la urmă, fie că i-au înghețat minile popei, sau că el se gîndia în vremea asta la praznicele de

peste zi, că, nu știu cum, pe la mijlocul trebiî, lunecă și el, cînd să se plece la apă, și, scăpînd copilul din mîni, vede cum îl iea unda răpede și-l fură înnainte pe supt ghiată.

În pripa și năcazul acela, popa se întărește iute pe picioare și, suflecîndu-și mînecele giubelei, se întoarce grăbit spre Țiganî :

— Altul la rînd, că... unul s'a dus pe copcă...

Țiganul care venia mai aproape a și întins copilul în minile popei, ca să nu se mai piardă vremea degeaba...

De la întîmplarea asta pare c'a rămas în limbă vorba : *s'a dus pe copcă*, cînd se vorbește de-o pierdere pentru care nu se sfîrșește lumea.

Și, așa, s'a înmulțit vorba c'o zicătoare și veselia Bobotezei c'o glumă.

Norocul vine singur.

NOROCUL VINE SINGUR.

Turcul stătea pe divan cu picioarele incolăcite și trăgea, nepăsător și leneș, din narghilea. În vremea aceasta cadina lui, care era Romîncă de neam, nu mai putea dovedi pe-afară cu treburile. Ea se ducea la arat și sămănat, ea îngrija de vite, c'un cuvînt: ducea tot greul casei. Cînd venia femeia de pe-afară, ostenită și necăjită, și cînd dădea cu ochii de Turc, stînd așa, cu ochii duși și trăgînd din narghilea, decît s'o apuce pandaliile. Și-apoi aici las'o pe Romîncă, că-î măcina gura ca o meliță :

— Ce fel de bărbat mai ești tu ! Staî, cît mi ți-î ziua de vară toată, și bei tutun ! Ce fel de noroc mai poți să ai ? — Cum îi Turcul, și pistolul.

Turcul scoate ciubucul narghilelei din gură și-și netezește barba, luminat :

— Norocul mieu ești tu.

— Era bine să fi luat o Turcoaică de-ale voastre, să 'ngrase locul supt ea cu somnul, și atunci ai fi văzut ce noroc ai.

— Venia și atunci norocul, lasă...

— Ce mai umblați și voi cu norocul vostru ? Norocul omului e în mîni : dacă dă cu ele și muncește,

vine și norocul; dacă stă turcește, ca tine, și trage ciubuc, bea tutun și norocul...

— Ehe! lasă, norocul, dacă e să vină, — vine..., dacă nu, — poți să-l tîrăști și cu boii, degeaba...

— Vai de capul mieu, cu cine m'am măritat!...

— Te-ai măritat cu cine ți-a fost scris.

— Vai de norocul mieu atunci!

— Nu zice vorbă mare, că nu se știe nimica până la urmă. Omul, trăind și nemurind, poate să le vadă pe toate...

— Vai de zilele noastre la amîndoi!

— Nu se știe, așteaptă... Uite, bea și tu tutun, dacă-ți par zilele lungi, și norocul nostru are să vină, lasă...

— Poți să-l aștepti numai tu, că eu n'am vreme...

Și biata femeie aleargă după treburi, asudă de dimineată până seara și le pune la cale pe toate cum e mai bine, ca să aibă cu ce ținea casa și să cumpere tutun bărbatului. Căci, de altfel, se mindria că avea bărbat osman.

Turcul, în toată vremea asta, nu se da urnit de pe divanul lui, ci stătea așa, cu picioarele covrigite și cu narghileaua în față, surizind singur în barba lui rară și privind ca printr'un vis la fumul pe care-l sufla împrăștiat.

*

Într'o zi, pe înserate, se deschide ușa de la casa Turcului ca într'o izbitură de virtej, și cadîna amandea întră înlăuntru, neputînd scoate deocamdată niciun cuvînt din gura ei încheștată.

Turcul ridea tot mai batjocuritor în cele cîteva fire de barbă și ridică mina în sus, ca într'o invocație.

— Ei, aman, bre, ce-a venit la tine așa?

— Norocul, efendi.

— Unde este norocul?

Cadina abia își trăgea sufletul vorbind:

— Pe drumul din spre pădure vine acum un măgar singur. Abia aduce samarul încărcat: numai saci de aur și de scule scumpe trebuie să aibă pe el. Pe stăpîn trebuie să-l fi omorît hoții în pădure, căci măgarul venia fugind dintr'acolo.

— Ei și ce-i cu asta?

— Cum, mai întrebî?

Turcul, nu mai putea acum de răs văzîndu-și femeia așa speriată și înghițînd noduri de neastîmpăr.

— Crezi tu că măgarul acela e norocul nostru?

— Dacă te duci tu înaintea lui și-l prinzi de dirlog, poți să-l aduci aici la noi în curte, și-atunci samarul tot e al nostru. Ce vrei mai mare noroc?

Turcul se îndoia înaintea de ris și-și bătea în mișcările acestea genunchii cu palmele:

— Așa crezi tu că-i norocul? — proști mai sînteți voi ghiaurii!... Auzi, să prinzi de dirlog din drumul mare vitele oamenilor și să le vîri la tine în curte! Asta nu-i noroc, proasto, asta-i tilhărie... Așa se îmbogățesc mulți oameni, chiar și fără noroc...

— Ce mai vrei alt noroc, pirlitul, decît să găsești un măgar fără stăpîn îmbrăcat cu aur. Hai scoală, du-gleşule, să nu ni-l iea alții...

Și cadina dă să-l tragă de mină. Turcul, stăpînit de ris, zise atunci cu tîlc:

— Crezi tu că norocul nostru pot să-l iea alții?

— Dacă o fi norocul nostru, vine el la noi... nu, s'o știți asta... așa scrie la Coran, asta e legea noastră...

Tocmai cînd femeia era să-l înșefce pe Turc pe sus,

s'aude un tropot de picioare, întrînd pe poarta dată în lături, și cei din casă văd că s'apropie de geam un măgar încărcat, care a început a zbiera bucuros și cu zarvă mare, de parcă și-ar fi găsit stăpînul cel pierdut.

Turcul a sărit atunci înviorat și-și bate nevasta pe umăr :

— Ei ai văzut dacă a fost norocul nostru ?

Și cei doi soți au ieșit afară și au deschingat măgarul, luîndu-î samarul din spinare. Cînd au început a desface sacii în casă, au amuțit amîndoi de ce li-au văzut ochii. Mai ales cînd au dat de sacul cu pietre scumpe și podoabe, femeia mai să-și piardă cumpătul. Atunci ea și-a umplut degetele cu inele și, gătindu-se cu cercei scumpe și mărgelile bogate, nu s'a putut opri să nu ia pe Turc de după gît și să-î zică cu admirație :

— Ce lege bună e și Coranul vostru, bre efendi !...

Mă mir, — mă mir...

MĂ MIR, — MĂ MIR...

Într'o zi de hram, popa a strîns de la daruri un sac întreg de bunătăți. Adusese creștinele și lucruri de mîncare, dar popa își luase pentru el mai ales lucrurile de... purtare...

Avea popa în sac șervețele cu tot felul de cusături, bucați de pînză, bătiste cu horbotă, fuioare pieptănate și ce nu ți-ar fi trecut prin minte.

Dar popa, să vedeți, nu era din sîtul acela, ci sta cu casa într'altă parte, care venia mai peste mîină.

Popa atunci a luat dascălul cu el, ca să-l ducă sacul cu pomana pînă acasă.

Drumul lor de mers ținea tot pe malul unei scursori de iaz, năpădită pe de lături cu păpuriște și vrafuri înnalte de stof.

Cum popa mergea înainte și dascălul cu sacul în spinare de d'innapoî, un șufar îndrăcit din sat se iea iuțișor pe urma lor și se jură în gînd să i-o facă popii. Și atunci hoțomanul, nici una, nici două, intră în stu-făria din lungul drumului și-și face loc grăbit, de ajunge pe drept cei doi călători cu sacul.

Dar potlogarul acesta știa să facă ca toate păsările, de n'ar fi zis că glasul lui e de om. Tocmai cînd era

mai mare mulțime pe valea aceia, de se auziau până departe bușmachiul popii cum boncăniau pe drumul uscat, de-odată răsună din stușiul de jos un glas pițigăiat de pasăre necunoscută, care îngină ascuțit:

— Mă mir, — mă mir... Mă mir... mă mir...

Popa și cu dascălul rămân nedumeriți locului.

— Ce să fie asta, dascăle?

— Ce să fie, părinte! — știu eu?

— Dascăle, eu n'am auzit pasărea asta.

— Nicî eu, părinte.

Cît s'au mirat ei așa, pasărea a tăcut ca intrată în pămînt. Cei doi drumeți, după ce au mai întins odată urechea s'audă, au plecat grăbiți, bătînd și înnainte încălțările de pămînt.

— Ni s'o fi părut, dascăle.

— O fi și asta, părinte.

Nu fac însă zece pași, și din stușăria de alături se aude iar, pițigăiat și scurt:

— Mă mir, — mă mir... Mă mir, — mă mir...

Popa, iar nedumerit, își dă potcapiul mai pe ceafă și, oprindu-se, stă s'asculte. Dascălul se opri și el mai în urmă, îndoit supt sacul greu.

— Nu-î părere, dascăle.

— Văd și eu că nu-î părere, părinte.

N'au stat mult pe gînduri și, văzînd că pasărea cea măiastră nu mai deschide ciocul, o pornesc iar la mers și împuținează din drum înnainte.

La o cotitură din cale, unde stuful era mai împărțit de potecile vitelor, s'audă glasul cel care ținea cu îndărătnicie tot pe de laturea drumului.

— Mă mir, — mă mir... Mă mir, — mă mir...

Popa se oprește atunci hotărît și zice curios, susle-cîndu-și mînecele antereului.

— Știi ce, dascăle, lasă sacul, și hai să prindem pasărea asta, că prindem norocul.

— S'o prindem, părinte.

Cei doi călători intră atunci din două părți, cu minile întinse, în stufăria cea deasă.

Pasărea cea gureșă amuțise ca prin farmec.

Pe cînd însă ceia umbla în bobote și învăluia stuful, de nu se mai vedea acum, Romînul cel cu păcăleala ieși prin alt colț din desiș, și răpede-te la sacul popii. Dintr'o opintitură îl înșfacă în spinare și o dosește innapoi în stuf.

Popa și cu dascălul se săturase acum de căutat și vînzolit și, eșind afară îmbufnați de trudă și de ciudă, dau cu ochii că nu-î sacul.

— Dascăle, unde mi-s darurile ?

— Ce s'a făcut sacul, părinte ?

Rămăsese amîndoi zăpăciți în mijlocul drumului, și se uita în împrejur ca după o scăpare.

— Ce mă fac eu, dascăle ?

— Vai de capul mieu, părinte !

Ticălosul acela din stufărie își întiglează iar glasul mincinos și-o rupe scurt, tocmai cînd uimirea celor era mai mare și pacea d'imprejur mai adîncă.

— Mă mir, — mă mir... Mă mir, — mă mir...

Cei doi păcăliți tresar din nou înciudați, de par'că li-ar fi dat pasărea cu sic.

Popa, ca să se descarce, zise cu minie, ridicînd dintr'un umăr în spre baltă :

— Tu te miri, nu te miri..., dar cît trebuie să mă mir eu, că nu știu ce mi s'a făcut sacul !...

MAI D'INNAINTE.

Maï d'innainte.

MAI D'INNAINTE.

Turcul și bulgarul erau vecini. Amîndoi s'a întîmplat să aibă cai. Turcul însă îngrija de cai ca de ochii din cap. El îi săcela, li da apă la vreme, avea pentru ei grajd, și mai ales îi hrănia bine. Fînul turcului era numai o floare, și nu trecea zi, ca să nu mănînce caii lui și ovăs.

Pe de altă parte, bulgarul, care era mai sărac și mai lăsător, ținea caii mai mult ca să nu-i lase să moară. Abia dacă-și ștergeau și ei gura c'o mîna de paie vechi, căci, de săceală și de ovăs, nici habar nu aveau.

- Ce faci tu, bre efendi, de ai cai frumoși?
- Eū îi îngrijesc...
- Cum îi îngrijești?
- Li mai dau și ovăs, nu numai bătaie.
- Auzi? — ovăs... și ovăsul este bun la cai?
- Caii cari sînt îngrijiți și mănîncă ovăs, nu te lasă în drum...
- Așa? — bine...

A trecut o vreme la mijloc, dar bulgarul tot nu căuta de cai mai bine ca până acum, căci își zicea el: — De ce să cheltuiesc degeaba cu ei, căci n'am nicio-

treabă deocamdată, mai bine să li dau ovăs cînd o fi să fac vr'un drum. Cînd voiû vedea că n'o urnesc din loc, atunci n'am decît să li pun traista cu ovăs în cap, ca să prindă la putere.

Intr'o zi, ducînd bulgarul lemne la tîrg, n'apucă bine să se depărteze de sat, și caii încep a slăbi din mers și a poticni osteniți. Bate bulgarul caii, îi îndeamnă, îi mai strunește, degeaba toate, mîrtoagele încep a da în genunchi.

— Așa-mî faceți? — bine... am eû leac pentru slăbiciunea voastră...

Și bulgarul iea traistele cu ovăs de la fundul căruței și le pune în capul cailor ca să mănînce.

— Ei, după ce-ți isprăvi ce v'am dat, am să vă văd. Bieții căiuți, cînd au dat ei de mîncare bună, măcinau cu fălcile de nu puteau dovedi și strănuta în traiste multumiți. Bulgarul se bucura și el, de înviarea cailor, aducîndu-și aminte de povața Turcului cu adevărată recunoștință.

Cum stătea el așa în mijlocul drumului și privia la cai cum își scuturau lacomî traistele din cap, deodată s'aude venind din zărea șoselei un trîncănit gonit de căruță. Bulgarul se înalță în opinci și cunoaște bidiviul Turcului, cari veniau mîncînd pămîntul. În alergătura asta, îl cunoștea și Turcul tocmai de acolo, și, văzîndu-l cu caii opriți pentru mîncare și cu povara cea grea în căruță, se scoală în picioare rizînd batjocoritor și-i strigă de departe, făcîndu-i semn cu biciușca:

— Mai de d'innainte bre... trebuia mai de d'innainte...

Și, cînd să treacă vajnic pe drept bulgar, se pleacă în spre el și, făcîndu-i semn tot cu biciușca, îi lasă vorbă în urmă:

— Asta se face de-acasă, bre... de-acasă....

Cum o vrea Dumnezeu.

CUM O VREA DUMNEZEŪ.

Maî înaintea de a pune mîna Statul pe moşii, cî-că cel maî mare proprietar pe pămînt era Dumnezeŭ,— da' asta de mult tare.

Cînd cel de sus voia să căpătuiască pe cine-î era drag, apoi îl făcea arendaş pe vre-o moşie de-ale lui. Datina aceasta de milostenie a păstrat-o ca moşte-nire, maî pe urmă, şi Statul, căci cu cîţi sufletari politici nu şi-a făcut şi el pomană, dîndu-li moşii în arenda...

Odinioară, într'o nu ştiu care parte de loc, trăia un băietan sărac, dar cu frica lui Dumnezeŭ. Atotputernicul se uita la nevoiaşul acela cu toată dragostea, ca la cel maî bun închinător al Lui, dar vedea cu destulă durere că săracul, pe orice ar fi pus mîna, îi mergea tot de-andoasele. Ce se gîndeşte Preamăritul, într'o zi, că-l chiamă la el în cer c'un arhanghel:

- Măi băiete, tu crezi în mine...
- Ca'n făcătorul tuturor.
- Apoi de ce nu-ţi merge ţie bine?
- Poate că așa e voia Măriei Tale.

— Tacî din gură, măî băiete, că eû numai la tine mă uit și ți-aș vrea numai binele...

— Atunci nu mi-o fi dat s'o urnesc din loc.

— Nu se poate nici asta, căci datul e în mina mea... Dar altă ceva ce să fie la mijloc: se vede că ai tu vre-o meteahnă.

— Eû meteahnă?... ferit-a sfintul... Ba din potrivă... am încă însușiri... Eû fac treburile cu rînduială, nu le las în voia întîmplării ca cei mulți... La mine totul are o măsură... și, cînd zic: cutare lucru așa trebuie să se facă, așa se face, că altfel...

— Vezi că și încăpăținarea asta poate să fie o meteahnă, și încă ce meteahnă!

— Nu se poate, — eû n'am noroc, asta-i.

Dumnezeu îi pune mina în cap bătrînește și, surîzîndu-i, îi zice cu îndemn:

— Ca să vezi cit mă gîndesc la tine, — uite, te fac arendaș în cutare loc... Du-te și te îmbogățește...

Bietul căpătuit, de zăpăcit, nici n'a știut ce-a mai zis și nici pe unde s'a întors pe pămînt.

Primul termin de arendașie a omului nostru a ținut cinci ani. Ce muncă însă cu vremile și cită grijă! Bietul om îmbătrînise în răstimpul acesta cu zece ani, nu cu cinci cit trecuse. Era și-un făcut parcă, căci, cînd credea c'o potrivește și el mai bine, atunci o strica mai rău. Cînd era ploaie, n'o dovedia cu munca, cînd o răzbia din muncă, nu-l ajuta timpul, și așa-l fierbeau împrejurările în sec, că nu mai știa nici el cum s'o nemerească mai bine.

S'a trezit săracul om că, după cinci ani de muncă, după ce a adunat tot ce-avea, abia și-a putut plăti arenda lui Dumnezeu.

Nemuritorul l-a întrebat chiar, văzîndu-l așa amărit și strîmătorat :

— Bine, omule, nici după ce ți-am pus mîna în cap, nu ești mai fericit ?

— Nici, Preaslăvite...

— Atunci ce-î de făcut ?

— Am să-ți las moșia, că numai muncesc și mă frămînt degeaba, văd eu...

— Lași tu chilipirul din mîna ?

— Ce-mi folosește chilipirul, dacă c'o mîna îmi dai și cu alta îmi ieî —, vorba ceia.

— Cum mai vine și asta ?

— Păi, dacă numai Te joci cu puterea Ta! Acu tuni și fulgeri de să inneci pămîntul, cînd dai deodată drumul vînturilor și măturî nourii ca pe gunoiu... Lași întăiu griul să crească — și-apoi ca într'o toană îl bați cu grindină, în ajunul secerișului. Și cite de-al de astea !

Cum să mai dai înnainte cu-atîtea încercări ?! Și, dacă cu noi, dragă Doamne, arendașii Tăi, umbli așa, ce să mai zică cealaltă lume ?

Dumnezeu ascultase totul înmărmurit, după care la urmă îl întrebă scurt :

— Și ce-ai vrea tu să fac, ca să fie bine ?

Omul se luminează atunci ca de-o rază trecută, și zice cu îndrăzneală :

— Dă, doamne, s'o mai faci și după cum cerem noi, nu tot după voia Măriei Tale...

Dumnezeu se încruntă atunci supărat :

— Va să zică, am ajuns să învețe oul pe găină, bine... Frumoase zile, brava de mine... Haî să fie și cum zici tu, pentru că-mi ești drag... Mai iea-mi moșia

pe-un an încă, și ce mi-î cere, am să-ți îndeplinesc, eăci vreaū să te procopsesc...

Omul nu-și mai simția pământul supt picioare, de bucurie și nădejde nouă, și atunci întrebă pe Dumnezeu, cu ochii aprinși și setoși:

— Ai putea înălțimea Ta să-mi dai ploaie, ori de cîte ori ași cere?

— De ce nu?

— Atîta cită mi-ar trebui?

— Și de 'ntrecut, dacă ți-o pofti inima.

— Atunci într'un an sînt bogat.

— Să fiî, băiete, că nici eū nu-ți doresc altfel...

— Batem palma atunci încă pe cinci ani.

— A ta să fie moșia, măî băiete, că mie arendaș îmi trebuie.

Iarna a trecut bine, cu zăpadă multă și geruri tari. Arendașul lui Dumnezeu își începea bine anul cel miluit. Semănăturile de toamnă s'arătau de supt zăpadă ca într'o trezire din vis. Griul mai ales, care-î toată tăria agriculturii, da să se învăluie supt razele calde de primăvară.

Prin Martie, pe la sfîrșit, omul lui Dumnezeu se gîndește că-î trebuie numai decît o ploaie ca să se spele pământul și să desnoade frunzele desmorțite.

Dumnezeu aude rugăciunea și-î trimite ploaia aceia binefăcătoare de primăvară, care-î speranța cea bună a agriculturului. Cine se mai putea lăuda ca omul lui Dumnezeu că l-a plouat la timp, cînd la cellaltî vecinî, nu li-a venit mila cerului decît tîrziu de tot.

Arendașul lui Dumnezeu, cum era cam într'o parte de felul lui, nu cerea decît ploaie.

— Dacă plouă la vreme, trebuie să se facă bucatele.

Prin celelalte părți era, ce e drept, secetă dar bătea vîntul, care mîngia și răcoria, mai cădea și rouă peste noapte, așa că bucatele, dacă nu înfloriau, cel puțin o duceau și ele, ca să nu se piardă până la o ploaie.

Omul lui Dumnezeu rîdea numai singur de bucurie, cînd ieșea pe cîmp și-și vedea holdele ca 'ntr'o revărsare de mină cerească.

La el soarele nu ardea, ci numai desmerda: vîntul rămînea zăgăzuit pe la hotare.

La el totul părea oprit ca într'o uimire, ca să vadă cum sămănăturile buicesc și se înalță. Grija lui era să ceară, numai ploaie cînd credea că-i trebuie. Lumea de prin prejur rămînea încrucită, cînd vedea ce bielșug umple cîmpurile vecinului celui ocrotit și zicea cu rîvnă:

— Ehe!, ce 'nseamnă să fii arendașul lui Dumnezeu! — halal...

Crescuse grînele omului cel fericit de nu știa ce să zică, griu e său stufăriș. Se 'nneca omul de călare în valurile de verdeață, de părea c'a intrat într'o viltoare nebănuită. Cînd aŭ dat spicele, credea c'aŭ căzut stolurile de vrăbiî de-asupra, așa atirnaŭ ciucuri de plinî.

Omul cel miluit cerea atunci tot mai multă ploaie, ca să aibă cum să hrăni dudăul acela de sămăntură. Norocul lui era că nu bătea vîntul, iar ploile îi veniaŭ tot liniștite, așa cum le cerea, căci altfel i-ar fi culcat totul la pămînt.

Singura grijă rămase acum la strîns, căci nu era ușor de dovedit cu munca atîta bielșug.

Toată bucuria a fost de scurtă durată, căci, cînd a fost la legatul rodului, nu s'aŭ făcut boabe, căci toată

puterea firului se cheltuise cu crescutul buruienii, și griul a ieșit ușor ca o scamă. Vezi că el nu fusese zvîntat și răscopt de vînturi și arșită, și crescuse așa bălărie udată și găunoasă. Oamenii d'imprejur, dacă nu făcuse mult, luase în schimb prețuri mari, căci aveau însușiri bune.

Acum rîdea dinșii de arendașul lui Dumnezeu, și-i ziceau luîndu-l peste picior :

— Se vede că tu, vecine, ți-ai pus în gînd să cultivi *paie*, nu griu.

Cu porumbul tot așa a pățit-o omul lui Dumnezeu, căci deși crescuse cît mi ți-i copacii și legase vlog, dar, nedovedind cu coptul, a intrat în toamnă abia în lapte, de n'a mai fost bun decît pentru vite.

Ce să facă bietul om în fața acestei prăpădenii? — s'a apucat singur de cap și s'a bătut, căci cu mintea lui ajunsese unde era acum.

Umblînd el așa supărat printre oameni și trăgînd cu urechea în dreapta și 'n stînga, ascultă și la nevoile altora, și se miră cum se împăcău ușor cu vorba :

— Eū am făcut cît a vrut Dumnezeu, bodaproste.

— Vai de oameni, dacă s'ar duce după capul lor...

— Ce mai umblă unii cu așa și pe dincolo : de supt voia lui Dumnezeu nu scapă nimeni.

— O să fie și la anul cum o vrea Dumnezeu...

— Așa-i cum o vrea Dumnezeu, că El știe ce face...

Vorbele acelea îi veniau ca o muștrare la încumetarea lui, și-acum înțelegea el că omul singur, cu capul lui, de multe ori mai rău o incurcă și că nu-l bine s'o iea cineva așa într'o parte, ca Irimia cu oiștea în gard... Că ce știe și face o lume, nu poate ști și

chibzui unul singur... Iar de-asupra tuturor e tot cum o vrea Dumnezeu...

La sfișitul anului, cînd s'a dus arendașul la Dumnezeu cu socotelile, Atot-știutorul l-a întîmpinat surîzînd :

— Ei, nu-î mai zice că nu ți-am făcut gustul : acum cred că ești mulțumit.

Dar, văzînd că acela tace și se zgîrcește mai la o parte supărat, îi zice cu dojeană :

— Iar ești neîmpăcat.

— Vezi că...

Și omul umilit și pocăit îi spune lui Dumnezeu din fir în păr cum s'a păcălit singur cu ploile și cum aŭ brodit-o mai bine cealaltî, cu tot timpul care li s'a părut nepotrivit.

Dumnezeu ridică din umeri la toate tînguirile :

— Ce să-ți fac, eŭ ți-am dat ce mi-ai cerut.

— Da', dar uite că nu era de ajuns numai ploaia...

— Așa ? — vezi aici am vrut să te aduc..., să-ți cunoști singur meteahna... Omul nu trebuie să fie așa numai într'o parte, ca turnat cu lopata, el să se mai întoarcă și împrejur, să plece urechea în dreapta și în stînga, căci, cite sînt și le-am lăsat, pentru oameni și binele lor sînt făcute...

Și aici Dumnezeu rîzînd, cu răutate, îl întrebă pe om :

— Ei ce zici, îmi mai ții moșia ?

Arendașul stetea smerit, cu ochii în pămînt și-și învîrtia pălăria în mîni, încurcat, abia putînd să în-găimeze :

— O mai țin, Doamne, dar te rog să nu mă mai ascuți pe mine, ci să mă lași ca pe toți, ca să fie... cum o vrea Dumnezeu..

Ciobanul la horă...

CIOBANUL LA HORĂ...

Un cioban, crescut de mic tot pe lingă oi, nu văzuse încă în viața lui un joc încheiat, cu dupăit apăsat și chiote. Când a ajuns și el flăcău, s'a gândit să se coboare odată în sat ca să vadă cum petrec pe la serbători cei de-o vîrstă cu dînsul, căci ceia ce auzia vorbindu-se de ceilalți ciobani, i se părea curat hasme.

La un Paște ciobanul se îmbracă curat, cu căciula de hîrșie și cojocul înflorit, își pune glugă nouă, pe cînd cămașa albă se încreția rotund peste cioarecii de dimie. Mă rog, flăcău în toată legea, de să se prindă numai în joc. Ciobanul nostru însă, pe lingă că nu era umblat în lume, apoi se mai arăta și cam prostănac de felul lui.

Tot drumul s'a bătut el cu mintea asupra celor ce-l vor vedea ochii în sat. Cam despre toate își da el cu sama,— numai jocul nu și-l putu închipui bine.

Cum a ajuns în sat, s'a întilnit cu flăcăi, din cari pe unii i-a cunoscut, căci se mai văzuse cu dînsii, prin pădure la deal, cînd umbla el după oi și dînsii după uscături și smeură.

Prietenia s'a legat răpede între flăcăi și cioban, că erau de o vîrstă.

— Să mergi cu noi la scrînciob.

— Merg și la ăla, dar să mă duceți și la joc, că n'am mai văzut...

— Tot acolo-î și jocul și scrînciobul.

— Na, atunci-î bine...

Ciobanul s'a minunat cînd a văzut satul adunat la un loc, cu bătrîni și tineri, cu fete și neveste la un loc, pe cînd lăutarii zdrăngăniau în mijloc. Cu cît se-apropia însă de grămadă, vedea că o parte din mulțime se ținea de mîni și trepăda din picioare după țuiturile cîntecului. Pe el l-a furnicat atunci la tălpi și cît pe ce să sară în călcie.

— Ce se țin ăia de mîna ca orbeții, măi?

— Apoi joacă hora?

— Asta-î hora, tuio?

— Asta-î, voinicule.

Maî în glumă, maî d'innadins, flăcăii viriră și pe cioban în horă.

— Na, că eü nu știu d'astea, tuleo...

— Du-î innainte că merg.

Tras din dreapta, tras din stînga, ciobanul incurcă și el jocul acolo, ostenindu-se și încruntîndu-se ca la cine știe ce muncă. Maî cu risul oamenilor, maî cu gluma flăcăilor, nici nu s'a băgat de seamă cum a trecut ziua.

Cînd s'a întors seara ciobanul la munte, era sätul de joc și lăutarii, și n'aștepta decît să spună și celorlalți petrecania lui.

— Și zici c'ai jucat hora?

— De ce să n'o joc, tuio...

— Păi ai știut?

— Nu-î cel mare lucru.

— Cum asta?

Ciobanii se strinseseră în jurul tovarășului, ca în jurul unui vraciū minunat, venit de la cine știe ce iscoadă.

— Cum e hora, tuio ?

Cela stă un timp nedumerit, ca într'o culegere de gânduri și, apoi, luminându-se, face din cap căciulei pe ceafă, vorbind ca din amintire :

— Să vedeți!... Cum joci, faci «drum» la dreapta, «drum» la stînga ș'apoi o «bulbuci» de la mijloc...

Și 'n vremea aceasta, ciobanul, strîngînd pumnii năting, întinde brațele înlăturî și dă ca speriat într'o parte și 'n alta, umflîndu-și buza de jos ca într'o opintire, cînd cerca la urmă să împreune minile înnainte. Repetînd mai de multe ori hurducarea asta speriată, îngina într'una ca în gînd :

— Drum la dreapta, drum la stînga, și o bulbuci de la mijloc...

N'o apuca innainte.

N'O APUCA ÎNNAINTE.

A mai fost încă într'o vreme, cînd lumea era stricată. Ci-că și atunci oamenii mințiaă, se pizmuiaă și furaă, de-ai fi zis că cine știe ce blestem căzuse pe pămînt. Nimeni nu s'ar mai fi bizuit pe cinstea și cuvîntul cuiva, căci nu era nici frică de Dumnezeu și nici de lege.

Împăratul de atunci, dacă a văzut pierzarea asta din mijlocul norodului, a căzut la grijă și nu se dumeria ce să mai facă, ca să fie bine. Bătîndu-se el așa cu gîndurile, ajunge să vadă că n'ar fi rău să întrebe și sfatul înțelepților, că ce știu mai mulți, nu-i tot una cu ce știe unul singur.

După ce s'aū adunat sfetnicii, s'aū ciorovăit el acolo în legea lor, ca să găsească care este izvorul răutății dintre oameni, dar nu dădeaū cu niciun chip de buba cea adevărată. Unul spunea una, altul spunea alta, și, cînd voiaū să nemerească mai bine, atunci vedeaū nepotriveala.

Tocmai la urmă, se scoală un bătrîn care până atunci numai tăcuse și, uitîndu-se împrejur bănuitor, vorbește cu taină :

— Ce umblați d-v., după cai morți să li luați pot-

coavele! Răul nu-î departe de noi, dacă vrem să-l vedem... Unii trăiesc chiar cu păcatul acesta în casă și-l rabdă, căci n'au încotro, fiindcă deprinderea e boală fără leac...

Împăratul sare atunci nerăbdător cu vorba:

— Și care-î răul acela de nu-l vedem?

Femeile stricate, Măria Ta...

— Cum asta?

— Că uite... dacă e lăcomie, este că dinsele nu se mai satură; dacă e pizmă, este că ele rivnesc; dacă se fură, e că lor număi li trebuie — și ce vrei să faci bieții bărbați?, se pleacă și ascultă, că altfel își aprind paie în cap, — cine se pune cu nebunele?...

— Apoi sînt și femeii cinstite.

— Sînt și de acelea, dar lucrul rău strică pe cel bun, cînd sînt la un loc.

— Ce-î de făcut atunci?

— Să ne scăpăm de femeile cele stricate.

— Și cum?

Sfetnicul cel bătrîn stă un moment nedumerit, și pe urmă zice cu despreț:

— Să le gonim cu prăjina, ca pe niște rele ce sînt...

Împăratul rămîne iar pe gînduri, murmurînd nehotărît:

— Ar fi prea greu!

— Nu e nevoie de truda Măriei Tale, — îndeamnă bătrînul cu curaj, — lasă, femeile rele se cam știu care sînt. N'aveți decît să dați poruncă ca femeile cinstite să gonească cu prăjina din casă pe cele stricate, și lasă atunci pe gospodinele noastre, că aleg ele neghina din griu..., nu-î nevoie de oastea Măriei Tale...

— Așa să fie... să se împrăstie crainicii prin țară, și să deie de veste...

A fost o adevărată răscoală printre femeii. Cum ajungeau trimișii pe la porțile satelor, strigau de viaia văile :

— Femeile cinstite să alunge cu prăjina din sat pe cele stricate, — căci așa-î porunca de la stăpînire...

Atîta a trebuit numai să se audă și, ca din pămînt, au ieșit de prin case tocmai femeile cele cu păcate, și, punînd mîna pe prăjină, s'au pus pe la răsputii și, imblătind aierul cu nuiua, strigau cît li ținea gura :

— Afară din sat cu halutcele, că ne strică casele...

În vremea asta femeile cele cuminți, fiind ținute de treabă prin case, cu copiii, n'au băgat de seamă cine li apără cîstea pe-afară și, cînd au eșit și ele cu prăjina, ca să împlinescă porunca Împăratului, celelalte li-au ținut calea, și jap în ele, strigînd :

— Afară cu deșanțatele !

Din vremea aceia i-a rămas Romînului învățatură, de minte și azi, cînd vede pe cîte unul c'ŏ apucă iute cu vorba înnainte și minîncă foc cu gura despre cîste, — îl vezî numai că-l oprește c'un semn din mînă neîncrezător :

— Ho, las'ŏ domol... *n' apuca 'nnainte*, ca muierea prăjina...

NOROCUL ȚIGANULUI

Norocul Țiganului.

NOROCUL ȚIGANULUI.

Țiganul era la secere împreună cu mai mulți Romîni. Cum munciau ei așa cu toții, supt arșița grea de vară, stîrniau din postatele lor, care cum se întimpla, ba un pui de vulpe, ba cite un șoldănaș de iepure, sau cine știe ce pasăre.

Toți au trebuit să deie de cite ceva, numai Țiganului nu-î ieșia nimic înaintea.

— N'am noroc, și pace...

Tocmai cînd se plîngea și el mai amărit, o prepeliță învăluită de-o pală de spice, face zvir de jos, și'n zăpăceala ei, dă cu zborul drept în ochii Țiganului. Cea n'așteaptă mult, ci prinde în mîni prada, strigînd cu bucurie:

— Am pus mîna pe noroc...

Romîni se strîng mirați în jurul țiganului.

— Auzi tu plească, să-ți vie norocul ca din senin!

Țiganul era în culmea fericirii:

— Pasărea tatei, pasăre măiastră... tu ești norocul meu! Și 'n vremea asta Țiganul ținea prepelița în mîna stîngă, iar cu dreapta o desmierda pe spinare, și se uita la ea ca la un boț de aur.

— Norocul meu cel trimes... Ce să te faci tata, ciorbă sau friptură?...

În bucuria aceia, Țiganul pe semne c'a slăbit mîna cu pasărea, căci prepelița, dintr'o încordare, s'a tras și-a ieșit ca din ciubăr, și n'a mai stat de-asupra mîinii de cît ca să umezească locul c'o scuturare de ușurare, și de-aici... zvîrrr, își iea zborul departe.

Țiganul, de zăpăcit, n'a mai băgat de seamă ce i-a făcut prepelița, ci și-a dus mîna așa la gură și, prinzînd-o între dinți cu ciudă, s'a mirat prelung:

— Al... sss....

Un Român mai de la o parte, care văzuse isprava prepeliței de pe mîna Țiganului, nu poate să tacă, ci-i zice cu mustrare:

— Ți-ai mîncat norocul, Țigane.

Impărtașania țiganului.

ÎMPĂRTĂȘANIA ȚIGANULUI.

Țiganul așa a fost pe semne făcut din firea lui, să tragă tot la mărire, și, fiindcă pe el nu-l taie capul la multe, atunci caută să se iea după Romîni, ca să zică și el că e între oameni și face ca și cealaltă lume...

Prin toate trecuse pînă atunci țiganul: se născuse cu moașă, se botezase, ca creștinii, cu popă și cumetrie, s'a dus mai pe urmă la biserică și praznice, mă rog, mai-mai să nu mai poți zice că e sadea țigan, ci romîn în toată legea...

Un lucru mare de tot îl mai ținea pe țigan departe de ceilalți creștini, nu se împărtășise încă pînă atunci, nu luase sfînta grijanie, care să-l curețe cu totul de păcate.

Într'o zi se întilnește țiganul c'un văr al lui din alt sat, care era mai umblat. Din una în alta, ajunge vorba și la împărtășanie.

- Ce-î, mo vere, aia cum îi zici?
- Grijanie, mo...
- Da ce-î aia grijanie?
- Trupul lui Hristos.
- Auleo... minca-i-aș ce știu eă... da' nu s'a mai mîntuit trupul lui Hristos, de cînd se împărtășesc oamenii?

— Nu, mo. Că de ce-î Dumnezeu, să țină pentru toată lumea...

— Auzi tu, mo vere, tiii!

Țiganul, mirat și nedumerit, se pune pe lângă văru-su, să-l ducă la popă, să se împărtășească și el ca și ceilalți creștini.

— Să fiu și eu ca toți ăia, mo vere, plătesc și un franc de parale la o adică...

— Să fi, mo, cum nu...

Se duc țiganii la popă, și-î spun patarania de-a fir a păr. Întimplarea aceasta se petrecea vara, prin postul Sfintei Mării.

— Îți faci și-o pomană, părinte, pe lângă că plătim...

Popa se uită la țigan, luminat de un gând glumeț și, dînd din cap cu bunăvoință, li zice zîbind:

— Bine, fiilor, să veniți mine pe la toacă la biserică, și atunci vă voi griji.

Lucrurile aū rămas înțelese așa, și țiganii aū plecat încîntați. Popa, peste zi, se duce la pădure, și prinde un gărgăune dintr'un cuibar, pe care-l știa el într'un stejar, și'nchide gîngania aceia amarnică într'o cutie goală de chibrituri, pe care o pune în buzunar, și se întoarce acasă liniștit.

A doua zi pe la toacă, cei doi țiganii așteptau smeriți în biserică. Popa vine, se îmbracă în odăjdii, deschide ușile împărătești de la altar și cetește dintr'o carte mare. După slujbă, dascălul împinge pe țigan în spre altar, ca să iea sfintele taine.

Popa se arată și el cu potirul de argint în mînă, și face semn țiganilor să se apropie. Ceia îi lunecă pe furiș cite un franc de parale.

Popa strînge banii, și li zice apoi cu asprime:

— Măi țiganilor, vedeți să țineți gura închisă bine,

după ce-ți lua grijania, ca să nu scuipați trupul Domnului, că infundați Gheena...

— Ținem, părinte, ținem, las'pe noi...

Țiganului, care era mai umblat, i-a dat vin curat, cînd s'a întins însă și celălalt, cu gura căscată și lacom, popa s'a răstit la el :

— Închide ochii, țigane...

Cela strînge pleoapele, și rămîne cu gura mare.

Popa deschide cutia cu gărgăunul, și dă drumul gizei îndrăcite în gura țiganului, strigînd după asta prin lacrimi de rîs :

— Închide gura bine, și șterge-o afară...

Țiganul o zbughește cu gura pungă în spre ușă, după văru-su, care aștepta în prag. — Gărgăunul i se frămîntă însă în gură, de să-i rupă limba. Desperat, țiganul întrebă pe tovarășul cu gura închisă :

— Mo !

— Ce-î, mo ?

— La tine mișcă cocoro-grijania ?

— No, mo...

— Pe-a mea aū luat-o draciî în gură, na:..

Și, deschizînd fălcile largi ca după ardeiū, gărgăunul își ieia zborul afară, bîzîind ca scăpat dintr'o cursă...

Țiganiî aū rămas cu ochii holbați, pe urma gîngăniei care zbura în sus.

— Grijania ta se'ntoarce la Dumnezeuū, că tu ești pacatos...

— Pacatos, mo vere, că și astă noapte am ciordit o purcea.

— Auleo, blestatule, și aî îndrăznit să iaî grijanie în gură?

Celalt Țigan se îndirjește și se răstește furios :

— Apoi dacă nu furam, de unde era să dau francul

popii pentru împărtășanie? Eă tot pentru Hristos se chiamă că am șterpelit, nu pentru mine, prostule: na să-ți fie în baftă!... minte ai și tu... Zi mai bine că s'a amestecat dracu 'n grijanie, c'așa am simțit eu în gură, de parcă mă luase draci, să mă tragă de limbă.

— Pe unde să între dracu 'n biserică, mo?

— O fi fost popa pricăjit...

— Mai, ști, așa o fi, mo vere...

Și Țigani, își fac cruce amîndoi, și se uită pe urma gărgăunului, care nu se mai vede de prin razele soarelui.

Frica de Dumnezeu...

FRICA DE DUMNEZEŪ...

Dumnezeu, după ce a văzut pământul umplut cu oameni, s'a bucurat de făptura aceasta minunată, și se uita la ei de sus, și nu-l venia nici lui a crede, de câte mai scorneau și puneau la cale gîngăniile acestea în două picioare.

Ce nu li-a dat Făcătorul în bucuria aceia a lui? Ploaia venia tot la vreme, de boale nici nu se pomenia, viața era lungă și senină, — mă rog era de trăit pe pământ, pe atunci...

Și n'apucă să se sfirșească fericirea pe pământ, că ea se urmă și mai amăgitoare sus în cer, după moartea fiecăruia. Raiul era plin de sufletele celor răposați. Dumnezeu închidea ochii și făcea semn lui Sfintu' Petru, să li deie drumul la toți, cari cum ajungeau în împărăția dreptilor.

— Sint făpturile mele, Petre, lasă-le...

Odată, cum Dumnezeu și Sfintu' Petru stăteau de vorbă la poalele unui nou, și se uita la pământ, ce-l vine în minte Atotputernicului că se întoarce la Sfint și-l zice:

— Petre, ție trebuie să-ți fie urit tot aici în cer... Când eram și eu mai tînăr, mai dam amîndoi și cite-o

tircoală pe pământ, de mai petreceam cu oamenii, dar acum mi s'aũ scurtat cãrãrile...

— Așa-ı, slãvite, toate lucrurile cu vremea lor.

— De mine acum, ca de mine, dar tu ești mai tînãr și nu te pot pedepsi sã stai tot legat aici.

Petre, atins de grija Domnului, dă sã se ridice și sã se opunã la cele zise, dar Atotstãpînitorul îl trage de mîncã iar lîngã el, acolo supt umbra norului, și-l ceartã blind :

— Tu s'ascultî la ce zic eũ și sã faci ceți-oiũ zice... Nu-ı vorba aici numai de crailicurile ce le vei face printre oameni,—asta-ı treaba ta; dar eũ aș vrea cu prilejul acesta sã mai tragı cu urechea la ce vorbește lumea, ca sã li auzı tinguirile și sã vedem apoi ce mai avem și noi de îndreptat pe pãmînt... M'aı înțeles acum ?

— Înțeles, Preamãrite...

— Atunci du-te și-ți fã desaga cu catrafusele și mîne, înainte de luminat, sã fii pe drum.

— Așa am sã urmez, Preaslãvite...

— Dar bagã de samã sã-ți faci urechea toacã și capul calendar, și 'n mendrele tale sã nu-ți scape nimic din cele vãzute.

— Unu-ı Sfintu' Petru, Stãpine, las' pe mine...

Pe pãmînt, Sfintu' Petru, cînd s'a vãzut într'atita bielsug și voie bunã, mai mai sã uite cu totul de Raiũ. Abia apuca sã scape din mînilor unora, și da peste altıf cu casa deschisã și masa pusã. Alte mîncãrı, cu alte bãuturı și cîntece, decît parcã ar fi ținut-o tot în nunți și cumetrı. Oamenii erau fericiți și cu chef, iar femeile vesele și slobode la viață. Pretutindenı numai lãutarı și chefurı.

Pe pământ părea că numai se benchetuește, căci nu se știa nici de grijă, nici de durere. Toate cite le trebuiau oamenilor, veniau ca din senin, ca un drept care li se cuvine și care trebuie numai așteptat. — Cîmpul și grădinile abia apucau să se desbrace de un rînd de roade, pentru ca, cu grabă și cu forfot, să se împodobiască pentru o nouă recoltă. Animalele se prășiau tot cu gemănări și fructul lor era mană cerească. Pe atunci nu se știa de ierni lungi cu geruri și de veri cu secetă.

Sfîntul Petru s'a amestecat și el în serbătorirea aceasta a bucuriilor, sorbind până la fund paharul omenesc al fericirii. Dumnezeu din cer mai să uite acum de cînd îi plecaseră chelarul pe pământ, așa de mult trecuse de cînd Sfîntul Petru hoinăria printre oameni.

Într'o zi Dumnezeu, sătul de așteptare, și bănuindu-și sfetnicul, chiamă pe Sfîntul Ilie și-i dă poruncă să sgîlție puțin podeaua cerului, ca să deie de știre lui Petru de pe pământ, că mai e și sus, nu numai jos.

Cînd s'a desmeticit sfîntul de pe pământ, la auzul bubuiturilor din cer, și-a adus aminte de Dumnezeu și atunci și-a dat cu pumnul în cap :

— Tiii... mîntea cea proastă, uitasem că sînt și sfînt !... mă chiamă Dumnezeu !...

Și amandea la desagi, că pe ici țî-i drumul.

În cer, Dumnezeu a întîmpinat rîzînd pe Sfîntul Petru, pe cînd acesta nu știa cum să-și tragă picioarele de rușinat și încurcat.

— Te-ai dat la stricăciuni, Petre...

— Ispita necuratului, Doamne...

— Da 'ncaltea ai petrecut ?

— Petrecut din mila Preamăriei Tale.

Dumnezeu suride 'n barbă, luminându-și ochii ca de vestea unei biruinți, apoi aduce lângă el pe Petru, tot la poalele unui nou, și-l întreabă cu intimitate:

— Mă rog, îți place pământul așa cum l-am pregătit eu ?

— Nu mai are încotro de frumos !

Și, din vorbă în vorbă, Dumnezeu îl trage de limbă pe sfânt, și află și ce n'ar fi gândit despre bucuriile de pe pământ. Odată s'au trezit amândoi rîzînd cu lacrimi și țistuindu-se unul pe altul, ca doi bătrîni hoinari cari-și amintesc de tinereță.

— Și zici că-ți chip de trăit acolo, hai ?

— Să tot trăiești și să nu mai mori !

Dumnezeu suride atunci iar, ca de un gând de măgulire, și se întoarce la sfânt cam stingherit :

— Toate-s bune, după cum mi le spui, dar pe mine mă pomenesc oamenii ?

Sfîntu' Petru rămîne încurcat, fără să priceapă ce vrea Dumnezeu cu întrebarea asta :

— Nu înțeleg, Doamne, ce mă întrebî ?

Dumnezeu era tot mai stîngaci și mai rușinat :

— Vrea să zic, oamenii știu că toată fericirea li vine de la mine, că eu li dăruiesc toate ?...

Petru sare umilit și încredințat, rănit parcă de bănuiala Creatorului :

— Cum să nu știe ? Trebuie să știe, căci o văd în fiecare zi.

— Da..., dar vrea să zic, — ei, în bucuriile lor, la petreceri și nunți, își aduc aminte de mine, îmi slăvesc numele..., mă rog, minte ai să înțelegi, — se închină mie ?

Petru rămîne atent, c'un deget dus la frunte, ca și cînd ar vrea să-și aducă aminte, după care o rupe scurt.

— Uite la asta nu m'am gîndit.

— Cum, n'ai auzit strigîndu-se cuvintele : *Doamne, Părinte milostiv, Atotputernice...*

Petru stătea tot mai prostit și făcea nu din cap.

— Nu mă laudă nimeni ?

— Se laudău bucatele, se preamăriau vinurile, se închinau femeilor frumoase..., care, la urmă, sînt tot bunurile tale, dar...

Dumnezeu, decît să-și iasă din sărute :

— Și nu se uita atunci nimeni în sus să zică : mulțumescu-ți...

— Nu-mi aduc aminte...

— N'a zis nimeni vorba, Doamne ?

Și, cum sta Sfintu Petru așa aiurit, ca într'o sforțare de a-și aduce aminte, tresare de-odată ca de un gînd găsit, bătîndu-se cu mintea peste fruntea pleșuvă :

— Ba da, te-a pomenit cineva...

— Cine, Petre ?

Sfintul vorbește rar, ca dintr'o amintire ștearsă.

— Eram tocmai la masă, în casa unui om bogat, cu ferestrele de la drum deschise larg. Cînd cheful și bucuria ajunseser în culme...

Aici Petru coboară glasul, rușinat parcă :

— A trecut atunci pe drum un nebun călare pe un măgar, care ridica minile în sus plîngînd și striga desmetic : — Prăpădește, Doamne, pămîntul, că s'a înmulțit răutățile pe el...

Aici Dumnezeu nu s'a mai putut stăpîni, ci a pornit-o în ris cu zgomot și s'a depărtat așa rîzînd și dînd din mină, de să fi crezut că se leapădă singur de făpturile lui.

Din vremea aceia s'a sfîrșit și cu anii buni de pe

pământ: iernile s'au înăspriț, verile au venit cu arșiță și secetă, sărăcia și bolile au încolțit pământul ca o pacoste, așa că oamenii au început a se uita în sus cu spaimă. Numele lui Dumnezeu era acum în gurile tuturor, iar rugăciunile și tot mirosul de tămâie umpleau tot cuprinsul.

După cîtva timp de încercare, Dumnezeu a trimis iar pe Sfîntu' Petru pe pământ:

— Du-te și te mai răcorește și tu, că-î fi innădușind tot la porțile raiului.

— Cu voia ta mă duc, Doamne.

Pe pământ, Sfîntu Petru a nemerit tocmai pe-o zăpușeală din luna lui Cuptor. Cîmpurile erau arse de secetă, și oamenii mai nu se mai vedeau pe lanuri. În toate părțile pustiū și jale, ca pe urma focului. Vitele cădeau din picioare de slabe și lumea necăjită nu mai sta nici la vorbă, dar mi-te să te mai poțtească la masă. Bietul sfînt mai să leșine de foame pe pământ, și, cum trecea prin sate, nu se întîlnia decît numai cu procesii religioase pentru ploaie. În cutare loc adusesese pe Sfînta nu știu care, iar dincolo aștepta moaștele cutăruî Sfînt. Pretutindenî rugăciunî și închinare pentru înduplecarea lui Dumnezeu, iar preoții și călugării furnicaū în toate părțile tot cu crucea în mină.

Orîunde te-ai fi întors, n'auziai decît Doamne și iar Doamne... Laudele și lacrimite cele mai fierbinți însoțeau numele acesta mîntuitor, de-ai fi zis că sufletele oamenilor, și pământul tot, erau numai pocăire și rugăciune.

— Întoarce-te iar către noi, Atot-puternice!

— Miluiește-ne pe noi, Doamne!

Bietul Sfîntul Petru asurzise de atitea chemări

sfinite și milogiri, pînă cînd, obosit și flămînd, n'a mai vrut să mai întîrzie așa cu gura uscată pe pămînt, ci s'a întors grăbit la slujba din cer.

Dumnezeu i-a ieșit înaintea tot rîzînd :

— Apoi numai atîta ți-a fost crailcurile ?

Sfîntul Petru și-a dus minile la urechi cu silă.

— N'am găsit nici ce să mănînc pe pămînt.

— Cum se poate, Petre ?

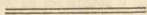
— E mare sărăcie și crîșcare jos !

— Auzi tu ? — s'or fi supărat oamenii pe mine, m'or fi uitat acuma de tot...

— Ce se potrivește !... Nici vorbă nu-î de uitare, Părinte !... Pretutindenî nu se pomenește decît numele tău și, unde te întorci, nu vezi decît ochi ridicați la cer și minî înălțate către tine... Doamne și iar Doamne se aude de pretutindenî... *și i gancă*

Dumnezeu a rămas aici întristat adînc, și i-a dat lacrimi din ochi. După un timp de mușenie și solemnitățe, Atotputernicul a zis Sfîntului Petru cu amărăciune :

— Așa sînt oamenii ! — trebuie să-î bați pentru ca să te știe de stăpîn, altfel cred că li se cuvine mila ta...

CĂRĂUȘUL ȘI ȚIGANCA.

Romînul fusese cu chirie la Galați, că mai înainte vreme așa se cărau bucatele, nu era tren ca azi. La întoarcere și-a cumpărat, din târg, o pîne și pește sărat, ca să aibă ce minca pe drum.

Toate merindele acestea căraușul și le pusese în chelna carului de d'innapoî.

Cum venea Romînul îndărăt pe drumul casei, i se face foame pe la un prînz, și atunci lasă boii în voie, iar el se trage în spre chelna de d'innapoia carului și începe a minca pîne cu pește, îndemnînd de acolo boii, la răstimpuri, cu pleasna biciului.

În vremea asta întilnește pe jos o Țigancă, tot drumeață și ea, dar care nu mîncase pe semne de mult, că era ajunsă tare de foame. Cînd vede ea cogemite pînoi în minile Romînului și mi țî-i ciosvîrta de pește sărat, se dă cu binișorul pe lingă carul Romînului și uitîndu-se la cela cum minca de cu poftă, îi zice cu jînd:

— Ferice de căraușul cu șase boi, șade în chelna carului de d'innapoî...

Din biciușcă numai pocnește și mîncă pîne cu pește...

Dă-mi și mie, Romînico, o bucățică, că n'am mincat astăzi nimica...

Romînul o amenință atunci cu biciul :

— Hiș, cioară, de aci, că te ajung.

Țiganca nu se uită la biciu, ci se îndeasă înaintea în roatele carului, milogind cit o ținea gura și repetînd într'una :

— Ferice de căraușul cu șese boi...

Romînul, inciudat îi arde Țigăncii un biciu peste cămașa goală.

— Du-te la pustia, neagă rea...

Atîta i-a trebuit celeia, pentru ca să întoarcă foaia și, oprindu-se în urmă, cu minile în șolduri, începe a zbiera blestemînd :

— Haramiș de capul tău, carauș cu șese boi... Mă-ninci pește 'n chelna carului, și tu ești putred de nevoi...

Romînul, ridicat în, genunchi din chelnă, mișcă atunci minile a zbor de cioară și cirîie într'una în spre Țigancă :

— Cîrr... cîrrr, cioară de la moară, cu făina 'n poală...

Țiganca strigă din urmă și mai tare, de să i se desfacă fălcile :

— Mă... carauș cu șese boi, ești tu? — cu șese capre, calicule... Na!...

Și-aici țiganca își face vînt la rochie ca în batjocura de pe urmă.

SPINTELE SĂC

Sfîntu' Ilie.

Teiilor cet. noi s'între'î mi într'un miază, și lăpăș
de gospodărie și sunt o încredințare
Et arău legău în vîrșoșe și în creștîl înălțat
altul, ca într'un tîmbar de buzunari și în
de vremea aceea, drăgul, gura neolău într-o
atunci și de rău, nu se vîrșoșe în vîrșoșe
și atunci se vîrșoșe în vîrșoșe și în vîrșoșe
și atunci se vîrșoșe în vîrșoșe și în vîrșoșe

Chia pe vîrșoșe Ilie era oia în miază — și în vîrșoșe
chena pe înălțatului cet vîrșoșe. — În vîrșoșe și în
chigne într'un vîrșoșe cămărușă pînă la vîrșoșe
și în vîrșoșe pînă la vîrșoșe, cămărușă și în vîrșoșe
— În vîrșoșe pînă la vîrșoșe și în vîrșoșe

SFÎNTU' ILIE.

Maî pe la începutul lumii, oamenii erau cu frica lui Dumnezeu, și, dacă n'ar fi fost ispitele diavolului pe pământ, poate că nu s'ar fi știut ce-î păcatul.

Pe atunci trăia într'un sat depărtat, un însurățel vrednic și milostiv. Norocul îi maî ieșise în cale cu-o soție gospodină și de credință, că nu i-ai fi găsit pă-reche.

Trăiaă cei doi tovarăși ca într'un ciubar, și li înfloria gospodăria ca supt o binecuvîntare.

Ei erau legați în dragoste și în credință unul către altul, ca într'un buchet de busuioc pus la icoane.

În vremea aceasta, dracul, gonaș neobosit într'ale zizaniei și ale răului, nu se odihnia în tihnă cînd se gîndia că a rămas un colț de lume nepîngărit de el, și atunci se hotărăște, îndîrjit, să-și arunce mrejele și asupra casei celor doi fericiți.

Odată, pe cînd Ilie era dus la moară — căci Ilie îl chema pe însurățelul cel vrednic, — Necuratul i se închipuie într'un vecin cunoscut, prieten bun de casă și s'apropie plouat de Romîn, căinîndu-l atingător :

— Ihaî!... păcat de vrednicia omului, dacă n'are no-

roc, — tu muncești și te bați cu nevoile, pe cînd muieria ta se ferește acasă cu ibovnicul.

— Cum asta ?, a întreat cela zăpăcit.

— Nicî eû nu mi-am crezut ochilor, dar am văzut cum mă vezi și te văd. Cred că vor dormi tot amîndoi și la noapte...

Omul nu și-a mai așteptat rîndul la măcinat, ci, lăsînd sacii în seama morarului, o pornește ca o furtună înapoi acasă, așa cum era pe înserate.

Ce se întimplase însă ?

În lipsa lui de acasă, cu dusul la moară, i-a fost venit părintii cu vederea, că dînsii locuia în alt sat, și li se făcuse dor de copii. Nora îi primise ca pe niște socri iubiți, după toată rînduiala fiască, așteptînd venirea bărbatului, tocmai pe a doua zi. Pe noapte i-a culcat în patul lor, ca pe niște musafiri respectați, pe cînd dînsa s'a suit împreună cu copiii, pe cuptor.

În vremea aceasta Ilie călca drumul casei într'un vîrtej, pornit și aprins, gîndindu-se să-și prindă nevasta cu ibovnicul...

Cînd a ajuns noaptea tîrziu în sat, abia-și mai ținea suflarea de trudă și amărăciune. S'a strecurat grăbit prin ulițele tăcute, prin umbra gardurilor, a trecut apoi pîrleazul încet la dînsul și, țîstuiind cîni, a sărit în grădină și s'a apropiat de ferestruia din fund a casei.

Luna era plină și cerul senin de să numeri firele de mac. Ilie se apucă de cerceveaua geamului și se uită setos prin sticla aburită, ca să vadă înlăuntru adormit al odăii. Cînd a băgat de seamă, cu ajutorul razelor lunii, că în patul lui de nuntă sînt două capete pe o pernă, s'a buimăcit ca după un somn greu.

În nedumerirea aceia, duce mâna la briu și apucă cuțitul, pe cînd cu stînga ștergea ochiul de geam, ca să-și vadă mai bine nenorocirea. Orbit de minie și rușine, Ilie a deschis încet ușa tindeii, a trecut în virful degetelor în ceia casă și, apropiindu-se în virful degetelor de pat, întrezărește înc'odată înginarea celor două capete, care-și sorbiau răsufările în somnul lor odihnit. Vederea i s'a împăinjenit atunci cu totul, și 'n groaza răsbunării de o clipă, lunecă pripit ascuțișul cuțitului pe supt bărbile părinților lui, de li taie gîtul la amîndoi, lăsîndu-i acolo în horcăitura zbaterii lor. Nevastă-sa se trezește de pe cuptor în zgomotul acesta și, întinzînd capul pe după horn, vede pe bărbat-su în lumina geamului, și-l întreabă liniștită și somno-roasă :

— Tu ești, Ilie ?

Ucigașul, aiurit, rămîne prost și desarmat, blîguind ca într'un vis urît :

— Da' erai acolo ?

— Poî am lăsat socrii să se culce în patul nostru, că nu mă gîndiam c'ai să vii peste noapte...

Ilie, înecat de lacrimi, scapă cuțitul jos, înțelegîndu-și toată ticăloșia și zise prin plîns :

— Rămîi sănătoasă, nevastă, că eu mă duc în lume să-mi ispășesc păcatul...

Ilie s'a dus încotro a văzut cu ochii, și a pribegit mult ca să-și găsească împăcarea sufletului. El bătea la porțile bisericilor și mănăstirilor și cerea tuturor duhovnicilor să se spovedească, dar preoții și călugării fugiau de el îngroziți, cînd auziau mărturia crimei lui nemaî pomenite.

— Pentru așa păcat, nu e canon de ispășire...

Gonit de la toate ușile, el rătăcia, flămînd și gol, suferind arsurile setei și batjocura oamenilor.

Într'un tîrziu, Ilie dă peste un schivnic bătrîn, care-și avea chilia supt malul unei ape necunoscute. Bate el la ușă și moșneagul cel sfînt îi deschide.

— Am venit să mă spovăduiesc.

— Să te spovăduiesc, fiule.

După ce i-a cetit, l-a întrebat cuviosul pe Ilie, de păcate. Cînd a început cela a se mărturisi, cucernicul, deși auzise atîtea în viață, s'a îngălbenit, dînd înapoi ca d'înnaintea unei prăbușiri. Pustnicul, înfricoșat și zugrumat de cele auzite, spune tremurînd că el se duce afară să cetească pe cer canonul cuvenit, căci în pravile nu se pomenește de fiu care să-și fi omorît singur pe cei cari l-au făcut.

Ilie a rămas îngenunchiat în mijlocul chiliei.

Schivnicul cel îngrozit trăsese ușa pe urma lui și, încuind-o cu lacăt pe din afară, a azvîrlit cheia în rîul care trecea pe acolo, iar el s'a dus la o altă chinovie, ca să nu mai audă de păcătosul cel necunoscut care-i turburase bătrînețele într'atîta.

Cît o fi stat Ilie acolo închis, nu poate spune nimîi, — dar tocmai tîrziu încoace, după multe veacuri, rătăcind Hristos cu Sfîntul Petru prin lume, se abat pe la apa cea necunoscută, unde fusese chilia sihastrului celui bătrîn și se apucă de pescuit pe acolo. Trag el odată, cu plasa, trag a doua oară și, cînd să tragă a treia oară, li pică o știucă mare și pînticoasă.

— Asta are icre, doamne.

— Norocul nostru, Petre...

Mucenicul spintecă știuca, dar, în loc de icre gă-

sește printre măruntaie o cheie ruginită. Isus o vede și, tresărind ca de o amintire îndepărtată, iea de mină pe tovarășul lui și se duce cu el până la un loc de supt malul apei, unde se vedea o movilă acoperită de surpături.

— Petre, riciie pământul aici, că ai să găsești ușa unei locuinți.

Apostolul desnămolește chilia, iar Mintuitorul potrivește cheia în gura lacătului și, învîrtind-o greu în rugină, deschide ușa mucegăită de ani.

Supt lumină năvălită de afară, s'a înfățișat ochilor sfinți o priveliște stranie:

Toată fața încăperii era plină până la jumătatea pereților de o înzăpezire albă de plete, care se răsfrîngeau ca dintr'un creștet acoperit și apoi creșteau în lături într'o inundație de lapte. Sfircurile șuvițelor lungi lunecau în întinderea lor în susul pereților și apoi cădeau într'o arcuire de spumă ușoară, pentru ca să crească înnainte și să se împleticească ca o ninsoare bătută.

Domnul își face loc prin troșanul acela de păr alb și descopere dedesupt un bătrîn ingenunchiat, împietrit de veacuri în prosternare. Hristos surîde trist și clatină de umăr momîia:

— Scoală, Ilie...

Moșneagul ridică fruntea domol ca într'o tresărire prin somn și deschide ochii fumuriți, sprijinindu-se în cojile unghiilor crescute cit pana coasii:

— Tu ești, Doamne?

— Eü, Ilie.

Condamnatul mijeste din ochi două lacrimi de sînge:

— Greü somn, milostive...

— Ridică-te, că ți s'a împlinit canonul.

Ilie își îndreaptă spinarea încovoiată și, scuturându-și valurile de păr din creștet până în pământ, pășește poticnind spre ușă, trăgând după el înzăpezirea părului.

Cînd a ieșit în aierul proaspăt de afară, răsufla hul-pav, de parcă ar fi scăpat din ștreang.

Hainele, putrezite pe el, i-a căzut în aburirea adierii, de parcă ar fi fost făcute din scrum de hirtie arsă. Trupul, schilav și bicisnic, scirțtia în legăturile lui uscate; unghiile de la picioare i se încîrligase scorțite de cîteva ori în sus, sunînd osos în atingerea lor cu unghiile de la mînă, care atirnau.

Formele lui supte și trase de post și ingenunchiare împovărară pe cei doi drumetși de înduioșare.

Hristos zise atunci, atins:

— Ascultă Ilie, părintele meu și al oamenilor vrea să-ți răsplătească nevinovăția ta, — ce putere vrei să ai tu de la Dumnezeu?

Bătrînul se înviorează atunci ca ușurat, și răspunde cu ciudă:

— Să pot trăsni asupra dracilor...

— Amin...

La vorba asta a Domnului, s'a lăsat din înălțime un car de foc, la care erau înhămați doisprezece balauri înnaripați și cari suflau flăcări pe nări. Ilie s'a trezit curățit din starea lui și s'a îmbrăcat cu hainele cele scumpe găsite în carul cereic. De grăbit ce era să se răzbune, nu și-a mai tras cojocul pe mînicî, ci l-a luat numai așa pe umeri. Cînd s'a văzut pe tronul lui din car, a pus mina voinicește pe mănunchiul fulgerelor și a asmuțit balaurii la fugă. În smucitura aceia a primei înălțări, Ilie a scăpat cojocul din umeri, și i-a căzut pe pământ. Hristos și cu Sfintul Petre

s'aŭ prăpădit de ris, aținându-se să prindă cojocul care venia de sus vilvătlind, pe cînd moșneagul cel ciudos, se pleacă peste carîmbul carului și le zice :

— Să fie pentru căldura săracilor...

De-atunci nu mai asudă Ilie improșcînd pe draci cu fulgerile lui. Îl auzi numai cum o iea rasna pe podeaua cerului și, huruind cu carul prin tărie, ca pe un pod hodorogit, pîndește și gonește pe necurați, până li zărește cuiarul. Atunci numai mi-ți învirtește praștia și sfîșie cu trăsnetul aprins toată depărtarea dintre cer și pămînt.

Ba cică odată Ilie, atîta se vrăjmășise, că era să spircuiască cu totul seminția necuraților, așa că Dumnezeu se pusese pe gînduri cu îndărătnicia sfîntului. Vezi că pe semne și Atotputernicul ține pe draci de-o treabă, ca să cerce lumea cea slabă de inger și să întărească în credință pe cei hotărîți...

Se zice că atunci Dumnezeu, ca să mai moaie pe Sfîntul Ilie, i-a luat o mîna și un picior. — Dar, și așa ciung, moșneagul tot face pocinogul neprielnicilor, că o pornește huruind prin vămile văzduhului și, cum zărește picior de 'ncornorat, îl și plesnește cu nuiava de foc, de o frînge pe spatele lui...

Se zice că dracilor li pare rău și azi că n'aŭ lăsat pe însurățelul Ilie să-și fi trăit în pace viața lui, în satul cel îndepărtat.

CEA MAI PROASTĂ NEVASTĂ

Măritoriile erau în ziua de ieri și de ieri se făcuse
măritoriile pe care văzusem. — Aveam douăzeci și două
prin linia și douăzeci și două și douăzeci și două
lor învitate și a bărbatului și a bărbatului și a bărbatului

Cea mai proastă nevastă.

Pe ea și pe cea mai proastă nevastă și pe cea mai
niet de rău: căci era încă o copilă și o luase rău
surul ca nevastă, de supă pe-a părinților, va să se
chide în toată siguranța și curaj, unde învețală de
dumă, nu putea nici să vorbesc, nici să scrie, de
agorarii și graba care o încântau și o surpau.

În toată vremea aceasta, ea n-a mai știut de cea-
laltă lume, și aduna numai întinzi cu mercurul din
urme, făcând toate călătoriile și se pe-ștă pe vremea
trăbăului ei.

Ca să luăm seama și mai bine stătea ei de dău, și
ocul ei se știe că în ziua Nastasie, o să o cheme pe
măritoriile, nu fusese încă la via un bărbat tânăr,
și nici nu stia nimic despre bărbatul de prin altă
parte.

Când se întinse să se facă de-a vrea să se facă prin
imprejurările de atunci, ea o să se surpă și bărbatul

CEA MAI PROASTĂ NEVASTA

Morărița n'ar fi fost ea chiar așa de proastă, cu mintea pe care o avea, — dar, fiind femeie neumblată prin lume și trăind numai o viață în scrișnitul roților învîrtite și 'n huruitul rîșnițelor, ajunsese așa ca zăpăcită, de-ar fi încurcat-o în vorbă și un copil.

Ea nu știa mai nimica dintr'ale vieții, nici de bine, nici de rău, căci era abia o copilă cînd o luase morarul ca nevastă, de supt paza părinților, ca s'o închidă în turnul singuratec al morii, unde înecată de făină, nu putea nici să vorbească, nici s'asculte, de zgomotul și graba care o încunjura și-o ametea.

În toată vremea aceasta, ea n'a mai știut de cealaltă lume, ci aduna numai înaintea cu mercialul din uium, lăsînd toate celelalte griji de pe-afară pe seama bărbatului său.

Ca să înțelegem și mai bine sărăcia ei de duh, e destul să se știe că biata Nastasie, c'asa o chema pe morăriță, nu fusese încă la vre un tîrg pînă atunci, și nici nu știa nimica despre treburile de prin altă parte.

Cînd se întîmpla să se îndepărteze vre-odată prin împrejurimi, de 'ndată ce n'o mai ajungea huruitul

morii, tresăria ca speriată de liniște și da fuga înapoi, în turnul cel cu zgomot și praf de făină.

Maî cu dreptate, maî cu năpaste, dar i-a mers vestea de proastă, morăritei.

Bărbatu-său spunea chiar rizînd, pe la chefurî: — Nevasta mea e cea maî proastă nevestă... Și femeia ridea și ea ca o proastă, ridicînd din umeri nedumerită, ca să nu cîrtească împotriva bărbatului.

Pentru treaba care o făcea însă Nastasia la moară, n'avea nevoie de maî multă minte, și cu gîndul acesta se împăca și bărbatul.

Morarul își vindea la tîrg bucatele pe care le aduna la moară, din măcinat, orî de cîte orî era nevoie.

Stringîndu-se odată maî mult uium, și dînsul, din pricina altor treburi, neputîndu-se duce să-și vîndă cîștigul, s'a gîndit să-și trimită nevasta la tîrg:

— Să te duci, Nastasio, să-mi vinzi bucatele, ca să maî ieși și tu odată din moară.

— Să mă duc, bărbate, dacă zici tu.

S'aû făcut toate pregătirile de drum, cu încărcatul mărfii de vîndut, cu întăritul căruții și potrivirea hamurilor, ca pentru călătoria unei femei nedepriuse, care ieșea pentru întăia oară în lume.

După ce și-a suit morarul pe nevasta lui în căruță, sus pe saci și i-a dat hățurile calului în mină, tocmaî atunci își aduce aminte că ea nu știe cum se vînd bucatele și din pripă îi strigă din urmă, pe cînd căruța cu povară începu a duduî în mers:

— Tu să vinzi marfa cu... *cu ce-o da tîrgul...*

Nastasia a rămas cu porunca aceasta în urechi, ca pironită între două ghionturi, și tot drumul s'a gîndit la vorbe, ca măcar să nu le uite, căci, de înțeles, era maî greu...

Cînd a ajuns în tîrg, a mînat și ea calul unde a mai văzut căruțe cu bucate și-a așteptat așa cocotată sus pe saci, privind ca la un neînțeles, la toată zarva și forfota dinprejur.

În vremea aceasta s'au apropiat fel de fel de mușterii ca să întrebe de marfă, dar n'au putut să ajungă la niciun înțeles, căci vinzătoarea sta ascunsă aproape în ghebă sus pe saci și, cînd o întrebau ce cere pe bucate, ea li răspundea răstit :

— Ce-o da tîrgul...

Mulți s'au îndepărtat de căruța proastei, ca de la un ciubăr de bufniță, care amenință, — dar unii, mai îngăduitori, s'au încercat chiar s'o îmbuneze, ca să ajungă la o învoială :

— Bine, femeie, dă și tu un preț, că nu-î destul să te mîntui de noi numai *cu ce-o da tîrgul*.. E drept că tîrgul rupe prețul la toate, dar aici mai e vorba și de ce fel de marfă ai în saci, și cît e de bună... Dacă ceri dumneata un preț, dau și eu ceva, și... tîrgul minie n'are. .

Nastasia o ținea însă pe a ei și speria pe mușterii cu ochii ei aspri și vocea smuncită :

— Eū nu știu multe, eū cer pe bucate ce-o da tîrgul..., așa mi-a spus bărbatul...

Dar cumpărătorii, grăbiți, n'aveau vreme de pierdut și o lăsaū pe nebună în boii ei, ca să caute pe la alții ce li trebuia. Tîrgul a ținut cu temeiū până la prînz, după care s'a rărit și împuținat tot mai mult, până cînd s'a spart cu totul, împrăștiindu-se lumea care încotro.

Nastasia rămăsese singură cuc, cuibărită în ghebă sus de-asupra sacilor și uitîndu-se mirată și ea la maidanul desgolit d'imprejur.

Pe lângă oamenii cu treabă, cari se strâng de obicei pe la târguri, mai sînt și de cei cari umblă după noroc, numai cu mîna goală. — Un hoț de precupeț, care văzuse mai din vreme cum stau lucrurile cu Nastasia, de îndată ce a văzut-o rămasă singură, se apropie șiret, prefăcîndu-se găbit :

— Ce ceri pe bucate, nevastă ?

— Ce-o da târgul, omule.

— Apoi nu vezi că târgul s'a încheiat ?

Nastasia scoate mai mult capul din gheabă și se uită împrejur, tot mai nedumerită, îngăimînd la urmă :

— Știu și eu ce să fac...

Atîta i-a trebuit mehenchiului, că începe să se lase tot mai greu.

Nastasia era cu ochii tot mai deschiși :

— Iaca la asta nu s'a gîndit bărbatu'...

Hoțului îi ardea ochii în cap :

— Să te scap eu din bocluc.

— Scapă-mă, că-ți faci și pomană...

— Dă-mi bucatele acuma mie, și, săptămîna viitoare, îți plătesc... ce-o da târgul, cum a zis bărbatu-tău...

— Bine, da' eu nu te cunosc cine ești ?

— Și ce are a face asta ?

— Poi de la cine să iea eu parale, cînd voi veni la cea târg?...

— De la mine...

— N'am să te pot găsi, că n'am după ce să te cunosc...

Ticălosul n'a știut cum să-și ascundă bucuria, și încurcă atunci vorba cu nepăsare :

— Dă, știu eu cum să facem, ca să fie bine ?

Apoi, tresărind ca de un gînd găsit :

— Stai, că ai noroc... Dă-mi gheba ta ca să mă

îmbrac cu dînsa la cellalt tîrg și să mă cunoști atunci mai ușor...

Nastasia s'a bucurat și ea de negustoria ce-a făcut, gîndindu-se cu mindrie c'a fost și dînsa bună de-o treabă, fără să mai întrebe pe bărbatu-său, și s'a învoit lesne cu cumpărătorul, consimțind și ea :

— Doar așa, dacă zici...

Morărița, ușurată și plictisită de tîrg, s'a pomenit iar singură în goana căruții, după ce scăpase și de marfa și de ghebă, întorcîndu-se pe drumul casei.

Tot timpul nu s'a gîndit decît la bucuria lui bărbatu-său, care are să vada că Nastasia lui e bună și de altă treabă, nu numai de ținut socoteala merticului, acolo în turnul prăfuit al morii lor...

* * *

Morarul era sătul de năduful ce-l făcuse și până atunci nevasta, așa că întîmplarea cea boacăna din urmă venise, vorba ceia, ca un colac peste pupază, numai ca să verse doar păharul. Înțelegînd ei că nu mai este chip de traiu cu Nastasia, s'a hotărît să plece în lume, ca să traiască de capul lui și să nu mai audă de casă. După ce și-a luat el merinde și schimburi, vrea să pornească la drum, amărît și desgustat, fără să fi dat nimănuî vre-o socoteală. Nastasia, speriată și proastă, l-a urmărit, în toate mișcările și pregătirile lui, neîndrăznind să-l întrebe ce gînduri are.

Tocmai la urcă, cînd l-a văzut pornit, a tăiat-o plînsul și-a dat fuga pe urma bărbatului:

— Și cum mă iași, omule?

— Te las în cîte te-am găsit.

— Și n'ai să mai vii înapoi?

Morarul se 'ntoarce atunci mai mult în ris :

— Ba am să mai vin...

— Și cînd ?

— Cînd oiî intilni în cale o proastă mai mare de cît tine...

— Atunci ai să vii curînd, te aștept...

— Nu cred, Nastasio, să mă mai întorc vre-o dată, că cine să fie pe pămînt mai proastă decît tine ?..

Morărița a rămas plângînd urît în urmă, pe cînd morarul se îndepărta silnic în zare, sătul parcă și de locuri și de oamenii pe cari-i lasă după el.

A umblat morarul lume multă, călcînd pămîntul în lung și 'n lat și întrînd în vorbă cu tot felul de oameni, dar n'a aflat nicăiri o femeie care să fie mai netoată decît Nastasia lui. A întilnit el destulă prostie în cale, că nu din lipsa prostiei doar sînt anî de secetă pe pămînt și molime, dar nu de măsura Nastasiei lui. La urmă, lumea, dacă l-a văzut că întrebă și iscodește cu atîta neodihnă, l-a luat din scurt să-i spună cu adevărat că ce anume caută. Ei însă nu-și da nimănuî taina, căci voia să afle singur lumina cea adevărată.

Nu mai într'un tîrziu, pe cînd morarul s'apropia desnădăjduit de-un sat, a întilnit prin niște risipituri de la poarta țarinei pe un golan nespălat, care păzia niște porci și care, cum sta răzimat în ciomag, așa cam fără nicio grijă, l-a întrebat rîzînd :

— Măi-tu cum te cheamă, — tu ești cel care tot cauți și nu găsești ce-ți trebuie ?

— Eă, măi omule.

— Și ce cauți, creștine ?

— Ce caut eu, nu poți ști tu, care-ți petreci vremea numai după coada porcilor.

— Poî tot atita învățatură tragi de oriunde, căci ce mi ți-s oamenii și ce mi ți-s porcii..., totul e să știi, să vezi și s'auzi...

Pe morar l-aŭ ispitit vorbele porcarului și-și deschide atunci inima cu toată încrederea.

— Măi, tu ești dat dracului..., și trebuie să știi tu ceva din lume..

— Știu cite coarne în puțină...

— Măi, eŭ caut pe cea mai proastă nevastă din lume...

— Și asta te îngrijește atita?

— Poî nu-i puțin lucru, — să crezi... E drept că proaste sînt multe, dar acum vreaŭ să știu dacă se poate găsi o femeie mai proastă chiar decît Nastasia mea...

Porcarul îl oprește, și-l liniștește cu mina :

— Stai ca știu eŭ pe-o aita, care-î pune vîrf la prostie...

— Măi, asta ar fi încă o minune.

Și morarul își iea căciula din cap și se netezește cu-o mină pe la ceafă, îngăimînd incurcat :

— Tu vezi că nu știi cit e de proastă Nastasia și de aceia poate crezi că..., dar stai... Și-aici morarul se pune și-l povestește porcarului pățania cu nevastă-sa și cu *ce-o da țîrgul*...

Cela însă, la toată mirarea morarului și la toate încercările lui de-a mări caraghiozlicul întîmplării, s'arătă neînduplecat și ridica numai din umeri, repetînd la răstimpuri :

— Ce are-a face asta...

La urmă porcarul i-a tăiat vorba :

— Ce stai să vorbești, Nastasia ta nu î nimica în prostie pe lingă vadana lui Piștea, — pe-aceia s'o vezi

și s'o cunoști. Treci dincolo, în ceia margine de sat, că stă în casa cea mai răzlețită... ai s'o cunoști numai decit... Să-i spuî ce ți-o trăsni prin cap, că crede toate și mai ales să-i pomenești de Piștea, bărbatu-su, care-a murit, acum e anul, și după care plînge într'una.

Morarul a putut ușor să deie peste casa cu pricina și întrînd pe poarta dată 'nlături, s'a făcut că caută nu știu ce prin ogradă.

În vremea aceasta iese din casă, pripită și plînsă, vādana cea nemîngiată, care, cum îl vede, îi iese înaintea cu vorba:

— Da ce tot a căutat acolo?

— Să găsesc ceva de luat, că pentru asta am venit.

— No! Dar de unde vii?

— De pe ceia lunde...

Vādana rămîne ca luminată de-un gînd și-l întrebă dorință:

— Da pe-acolo n'ai fost și Piștea?

— Cum nu, sintem prieteli buni.

— Auzi tu, frate! — și cum o duce el săracul pe acolo?

Morarul își potrivește o mutră plouată:

— Vai de capul lui Piștea, o duce rău de tot, — se vede că l'ai uitat, căci nu-l ajunge de loc pomana din lume...

— Auzi tu, frate! — se vede că nu mi-a fost pomana primită...

— Bietul Piștea a ajuns acum porcar la un sfiut de pe ceia lunde. Cînd l-am văzut în urmă, era gol tare și flămînd, abia ținîndu-se după ciurda de porci. Acum era necăjit mai ales că nu și-a luat la moarte și o nua cu dînsul, ca să aibă din ce-și face băț, că-l năcăjesc rău porcii nărăviți, așa numai cu minile

goale. S'a bucurat bietul mult cînd i-am spus că am să dau o raită pe pămînt, și mi-a spus la despărțire: — Să te duci și pe la casa mea ca să-mi aduci o nuia de corn, căci n'am băț. Tocmai nuiaua o căutam mai adineaorea, cînd ai dat peste mine.

Pe vădana o năbușește plînsul, ca trezită din toate visurile tinereței trăite cu Piștea:

— Săracul bărbat la mine, el nu cerut decît un boț... dar eu ai milă de dînsul, hai să dai la el ce trebuie...

Unguroaica a scos din ladă mai întăi un rînd de haine de dimie nouă-nouțe, apoi schimburi, chimir, căciulă, ciubote și cite mărunțișuri toate Morarul le face bucea la un loc și, cînd să plece vădana se bate cu mîna peste frunte, ca de o nouă amintire:

— No că stai, să-ți mai dai ceva... Ce pocat că nu este și fecior a mea acasă, s'aude tată-su...

Unguroaica scoate din fundul lăzii o pungă mare și o întinde morarului:

— Să dai la Piștea și galbenii asta, că la mine nu mai trebuie boț, —, la el săracul vrut cumpărat boț, chind n'ai murit înche...

Morarul a pus punga în sîn și a plecat cu bucea subsoară, grăbind pasul ca să ajungă mai de grabă pe ceia lume...

Vădana plîngea pe prispa casei, petrecînd din ochi pe oaspetele cel îndepărtat, dar în sufletul ei împăcată că bărbatul ei n'o să mai fie de-acum într'atita suferință.

* * *

Cînd s'a văzut morarul scăpat din ochii Unguroaicei, o pornește mai la fuga, ca să-si piardă urma,

căci se gîndia la feciorul acela aşteptat, care putea să se întoarcă şi să vadă isprava mîne-sa... A mers el, s'a zorit mult, uitîndu-se din cînd în cînd în urmă, ca să nu-l ajunga păcatul. În gîndul lui însă, nu mai putea de bucurie, căci găsise în sfîrşit o femeie mai proastă decît Nastasia. Tocmai cînd drumeţul nostru era mai învăluit de nostalgia casei şi de amintirea împăcată a nevestei, tresare de dupăitul îndepărtat a goanei unui călăreţ care s'apropia. Cînd se întoarce morarul speriat, vede în adevăr că venia, mîncînd pămîntul din zarea drumului, un călăreţ aprins, care cerceta înaintea şi înjura pară de foc... Morarul se face mic, şi-şi zice în gînd :

— Aista-l feciorul lui Piştea...

Şi, fără să mai aştepte mult, dînd într'o cîrmătura de drum care-l ascundea, face zbughî la o parte şi-ascunde buceaua şi punga în nişte tufani de spinî, iar el îşi urmă drumul, iăcînd pe n'aude-nu-vede...

Dupăitul calului şi zbieretele ungurului se apropiau tot mai de la spate, pe cînd morarul, în cumpăna tuturor gîndurilor, ajunge pe drept un puţ de la marginea drumului, peste care se îndia mult o salcie bătrînă. Cum dă cu ochii de minune, îl trăsneşte prin cap o dracovenie şi fără multă codire se duce şi se razimă cu spatele supt îndoitura salciei, ca şi cînd ar propti-o să nu cadă în finţină. Da' el se îndesa şi se ghemuia, de parcă în adevăr ar fi ţinut în spinare cine ştie ce povară.

Cînd a ajuns Ungurul călare şi-a văzut pe cela o pîntîndu-se să ţină salcia în spinare, a uitat un moment de ciuda lui şi-l întrebă nedumerit :

— Da' ce faci tu acolo ?

— Proptesc scoaba asta de salcie ca să nu cadă în fintină.

Ungurul se mulțamește cu răspunsul și-și aduce aminte de necazul lui.

— Dar n'ai văzut trecînd pe-aici unul c'o boccea la subsuoară ?

— Cum nu, l-am văzut..., dar nu părea a fi om detreabă...

— Un hoțoman din toată lumea a prădat pe mama ziua în amiaza mare...

— Auzi ? — tiii, că n'am știut eu... Flăcăoanul lui Piștea era în culmea nerăbdării :

— Și 'ncotro a apucat ?

Morarul în toată vremea asta gema și se îndesa supt salcie, vărsînd sudori și neștiind cum să-și înnece risul ca să se creadă că el ține copacul în spinare :

— Da' cum să-ți spun, el a apucat încolo, dar nu-ți pot arăta că, uite, mă îndoai scorbura asta de salcie.

— Haî cu mine și-mi arată drumul, ca să pun mîna pe hoț, că te cinstesc...

— E ușor de zis haî, dar cine-mi ține mie povara până vine stăpînul cu oamenii, ca s'o proptească, că de ce m'a lăsat el aici ?

Ungurul era nemîngîiat :

— Ce-î de făcut atunci ?

Morarul abia deslega vorbele de supt greutatea copacului :

— Lucru ușor... de ce să umblăm noi doi după uuul, mai ales că tu tot nu cunoști pe hoț... Vin' de ține coala salcia în locul mieu, că eu încălec pe calul tău și, în cît n'ai crede, îți aduc paguba înapoi, cu tilhar cu tot...

— No că bine zici, așa să facem! Și feciorul vădanei lui Piștea sare iute de pe cal, își scupă 'n palme, și, suflecându-și mînele, se cinchește supt salcie. Cum era el înalt, opintindu-se odată ca proptea, se 'ndeasă acolo, ca și cum ar fi vrut să 'ndrepte strîmbătura de ani a salciei. Morarul se dă la o parte, ținîndu-se de șale și-i zice, văitîndu-se:

— Vezi, să nu mă faci de rușine, că pe mine m'a dat gata...

— Las' că țiū eū aici bine, numai du-te mai degrabă, ca să nu scape hoțul...

Morarul încălecă pe calul flăcăului și, sucindu-i împotriva drumului, mai zice odată în fugă:

— Vezi să nu scapi salcia în fîntînă, că nu mai beū oamenii apă...

Cînd ajunse în curmătura drumului cea dosită, descălecă răpede, își iea buceaua și punga din tufar și, încălecînd iar pe bidiviul Ungurului, o opinteste tot pe drum înainte, dînd bir cu fugiții...

După multă cale și trudă, morarul a ajuns într'un însărat la locul lui și, năvălind cu calul pe poarta deschisă a curții, a început a striga fericit!

— Nastasio... Nastasio...

Morărița se arată, bucuroasă și albă de făină, în ușa morei, care umbla încă, și întrebă:

— Ce-I bărbate, ce s'a întîmplat?

— Nastasio... mai e lume pe pămînt, mai proastă și decît tine... m'am întors acasă...

S F Î R Ș I T .

VERIFICAT
2017

BIBLIOTECA
UNIVERSITARIA

VERIFICAT
2007

CUPRINSUL.

	<u>Pagina</u>
Tatăl și feciorul...	5
Toată suflarea...	13
Lupul și scroafa	17
Lupul și vulpea	23
Moșul ciocirlanului.	29
Țiganul și cartea	35
Vrista oamenilor	41
Prepelița 'n barbă	47
Cel mai bătrîn	53
Gărgăuni!	59
Doctor de cocoșai.	67
S'a dus., pe copcă...	73
Norocul vine singur	79
Mă mir, — mă mir...	85
Mai d'innainte	91
Cum o vrea Dumnezeu	95
Ciobanul la horă...	105
N'o apuca innainte.	111
Norocul Țiganului	118
Împărtașania Țiganului	121
Frica de Dumnezeu...	127
Cărăușul și Țiganca	137
Sfîntul Ilie	141
Cea mai proastă nevastă	151

